

SIIPIRIKKO 4/80

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Puheenjohtaja: Risto Juvaste 80510 Onttola puh. 80293

Varapuheenjohtaja: Juha Miettinen Värttinätie 28
80260 Joensuu 26 puh. 32110

Sihteeri: Timo Karkiainen Pengerkatu 5 B 7 80200 Joensuu 20
puh. 33717

Rahastonhoitaja: Veijo Turunen Varppitie 2 A 9 80160 Joensuu 16
puh. 824186

Muut hallituksen jäsenet: Juhani Hyttinen Sorvarinkatu 6 80150
Joensuu 15 puh. 824482, Ilkka Lemmetyinen Kalevankatu 2 a C 17
80110 Joensuu 11, Jukka Pusa Peipontie 10 80130 Joensuu 13
puh. 25727, Pekka Puustinen Kalevankatu 12 D 22 80110 Joensuu 11
puh. 24691

Lehden toimituskunta: Juhani Hyttinen, Matti Kapanen ja Paavo Liimatta

Tilausasiat: Lehti ilmestyy v. 1980 lähtien 4 kertaa vuodessa (yhtenä
offset-monistettuna ja kolmena 32-sivuisena offset-painettuna numerona.
Jaetaan jäsenille jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v. 1980
20 mk (opiskelijat 14 mk, perhejäsenmaksu 5 mk). Siipirikon tilausmak-
su v. 1980 18 mk. Irtonumerot 4 mk (+ 2 mk postituskuluja).
Yhdistyksen postisiirtotili: KU 879 55 - 8/Pohjois-Karjalan Lintutie-
teellinen Yhdistys r.y./Turunen Varppitie 2 A 9 80160 Joensuu 16.

Kansi Varpuspöllö (Valokuvannut Veijo Turunen)

Piirros: Vuorivästäräkki (s. 91) Matti Kapanen

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

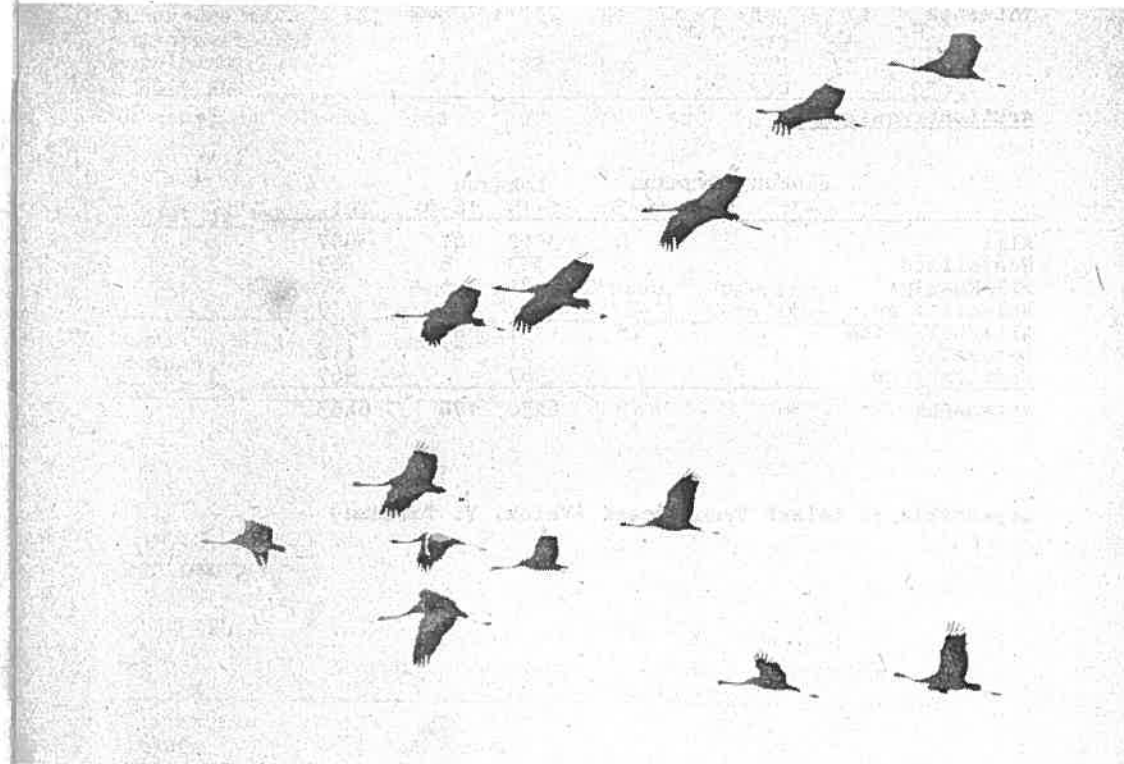
Syysmuuton kulku 1979 Pohjois-Karjalassa: Juha Miettinen ja Veijo Turunen	67
- Gaviat	68
- Arktiset vesilinnut	68
- Hanhet	69
- Kurjet ja joutsenet	69
- Petolinnut	69
- Arktiset kahlaajat	70
- Muuton alkaminen, päämuutto ja päättyminen	71
Muutontarkkailu Pölkkyvaaralla syksyllä 1979: Mauri Leivo ja Hannu Räsänen	75
Syksyn 1979 vaelluslinnut: Matti Kapanen	78
Talvilinnut 1979/80 Pohjois-Karjalassa: Paavo Liimatta	82
Satunnaisvieraina: - Vuorivästäräkki Motacilla cinerea Outo- kummun Sysmäjärvellä: Mauri Leivo & Arto Juvonen	91
- Vuorivästäräkki Motacilla cinerea Valtimon Nuolikoskella keuhällä 1978: Hannu Lehtoranta, Juha Kallamäki & Mika Hämynen	92
Tiedotus	93
"Riistanhoitopalsta"	94
Määrityspäähkinä	95
Ilmoituksia	96

★ = Valtakunnallisen (Suomen lintutieteellisen yhdistyksen) rari-
teettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.
☆ = Alueellisen rariteettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.

SYYSMUUTON KULKU 1979 POHJOIS-KARJALASSA

Juha Miettinen ja Veijo Turunen

Kurkia (Valok. V. Turunen)

Havainnoitsijat: Joensuu (Juhani Hyttinen, Matti Kapanen, Paavo Liimatta, Juha Miettinen ja Veijo Turunen), Juuka (Jari Halonen, Timo Kortelainen, Aila Larkkonen, Jouni Lehtoranta ja Jukka Lehtoranta), Lieksa (Jukka Heikkinen, Antti Hämmäläinen, Harri Inhalainen, Kimmo Koskela, Esko Lappi, Kari Lyytikäinen, Arto Määttä, Matti Riikonen ja Pertti Tolvanen), Liperi (Lauri Karttunen), Outokumpu (Jukka Kinunen, Mauri Leivo ja Hannu Räsänen), Polvijärvi (Petri Hottola), Pyhäselkä (Risto Laitinen ja Jouni Pursiainen) ja Valtimo (Mika Hämynen ja Juha Kallamäki).

Gaviat

	Elokuu	Syyskuu		Lokakuu	Yht.
	-31	1-15	16-30	1-15	
Kuikka	1	3	1		5
Gavia sp.			16	23	39
Yhteensä	1	3	17	23	44

Arktiset vesilinnut

	Elokuu	Syyskuu		Lokakuu		Yht.
	-31	1-15	16-30	1-15	16-31	
Alli			4	3512	81	3597
Mustalintu				383	6	389
Pilkkasiipi				81	5	86
Melanitta sp.	30					30
Alli/Melanitta			15	1196	61	1272
Lapasotka				91	21	112
Vesilintu sp.				967		967
Yhteensä	30		19	6230	174	6453

Lapasotkia ja telkkä Vuoniemessä (Valok. V. Turunen)

ISOT LINNUT

Hanhet

	Syyskuu			Lokakuu			Yht.	
	-20	21-25	26-30	1-5	6-10	11-15		16-
Metsähanhi	55	66	276		52	826	36	1311
Anser sp.		13	438	122		200	2	775
Anser/Branta	14	490	1141	47		1754		3446
Valkoposkihanhi						3370	56	3426
Sepelhanhi		91	12	40		315	10	468
Branta sp.						950		950
Yhteensä	69	660	1867	209	52	7415	104	10376

Kurjet ja joutsenet

	Elokuu		Syyskuu		Lokakuu		Marraskuu		Yht.
	-15	16-31	1-15	16-30	1-15	16-31	1-15	16-	
Kurki	23	214	228	685	1	4			1155
Joutsen				32	265	214	5	8	524
Cygnus sp.				12	48	25			85

PETOLINNUT

	Elokuu		Syyskuu		Lokakuu		Yhteensä
	-15	16-31	1-15	16-30	1-15	15-	
Hiirihaukka	12	22	17	4	1		56
Piekana	1		13	15	3	1	33
Buteo/Buzzard	4	19	33	15			71
Mehiläishaukka	11	8	2				21
Iso peto sp.	3			1			4
Varpushaukka	9	20	51	69	9	4	162
Kanahaukka	2	2	15	8	3		30
Accipiter sp.	1	3	5	4	2		15
Ruskosuohaukka	1	1		1			3
Sinisuhaukka	7	12	29	16	3		67
Circus sp.		1	2	1			4
Kalasaäski		3	9	3	2		17
Nuolihaukka	8	6	15	1	1		31
Ampuhaukka	4	4	8	4	4		24
Tuulihaukka	4	6	19	14	3	1	47
P. Falco sp.	1	2	1	1	1		6
Falco sp.			2	2	3		7
Yhteensä	68	109	221	159	35	6	598

Piekana (Valok. K. Varonen)

Arktiset kahlaajat

	Suurimmat parvet	Syksyn summa/ havainto- kerrat
Tylli	11-16.8. 7+5+16 O.V., 16.9. 11+15+2 L.K.	151/35
Tundrakurmitza		28/12
Punajalkaviklo		1/1
Isosirri		1/1
Suosirri	23.7. 35 ad O.V.	176/48
Kuovisirri		11/8
Pikkusirri	13-19.7. 23+24+17 ad, 15.9. 20 juv O.V., 16.9. 30+5 L.L., 19.9. 25 L.K.	241/33
Lapinsirri	9.7. 12 ad, 3.8. 8 juv., 17.8. 8 juv O.V.	85/22
Pulmussirri		6/2
P. Sirri sp.		11/2
Jänkäsirriäinen		1/1
Vesipääsky		21/9

Taulukon selitykset: O.V. = Out Vuonos, L.K. = Lie Kevätlahti,
L.L. = Lie Lampela.

Suosirrejä (Valok. Kari Koskela)

Laji	Muuton alkaminen	Päämuutto	Muuton päättyminen
Kuikka	8.8. 1 m Lip Pölkkyvaara 19.9. 1 Lie Ruunaa	Ks. arktika:	29.9. 1 m Joe Repokallio 13.10. 1 m Pol Kallioniemi
Gavia sp.	29.7. 1 m Out Sysmä	Ks. arktika:	7.10. 1 p Val Haapajärvi 13.10. 14 m + 4 p Rää Vuoniem. 13.10. 7 m Polvijärvi
Silkkiuikku	19.7. 3 p Out Vuonos	3-5.10. Out Sysmäj. 60-70 p	20.10. 5 Lie Pokronlampi 21.10. 5 p Lip Viiniranta 21.10. 1 p Val Hirsikangas
Härkälintu			13.10. 1 p Lip Viiniranta
Mustaku-uikku			14.10. 1 tp p Out Sysmäjärvi 21.10. 1 juv p Lip Viiniranta
Heinäorsaa		Lokakuun ajan Out Vuonos 150- 190 p, 19.10. Lie Kevätlahti 250 p	4.11. 1 p Lip Onkisaalmi 25.11. 5 p Out
Tavi		24.8. Out Vuonos 120 p	20.10. 1 p Out Vuonos 21.10. 5 p Lip Viiniranta
Heinätavi			5.9. 1 p Out Vuonos
Jouhisorsaa	26.7. 6 m Out Vuonos 8.8. 3 m Lip Pölkkyvaara	13.8. Out Sysmäjärvi 50 p	20.10. 2 p Out Vuonos 21.10. 1 p Lip Viiniranta
Haapana	26.7. 1 m Out Vuonos 5.8. 4 kiert. Out Vuonos	19.9. Out Vuonos 105 p	21.10. 25 p Lip Viiniranta 22.10. 10 p "
Lapasorsaa	1.8. 6 p Out Vuonos 4.8. 9 p "	20.8. Out Vuonos 10 p	13.10. 1 p "
Lapasotka	7.10. 12 p Lip Viiniranta 7.10. 6 p Out Sysmäjärvi	Ks. arktika:	25.10. 2 Lie Kinahmo 22.10. 15 p Lip Viiniranta 11.11. 5 p Eno Ahveninen
Tukkasotka			24.10. 1 Lie Kevätlahti 27.10. 2 "
Punasotka			23.9. 5 p Out Vuonos 20.10. 19 p Rää Kiesjärvi
Telkkä			28.10. 1 p Joe Höyt. kan. 25.11. 2 p Eno Ahveninen
Alli	29.9. 2 m Lip Pölkkyvaara 4.10. 5 m "	Ks. arktika:	6.12. 1 p Rää Kivigalmi 9.12. 1 p Eno Ahveninen
Pilkkaasiipi	8.10. 16 p Lip Viiniranta	Ks. arktika:	28.11. 1 p Rää Pässiniemi 29.11. 11 p Rää Vuoniemi
Mustalintu	13.10. 35 m Pol Mäntylahti 13.10. 16 p Juu Vuokko	Ks. arktika:	27.10. 3 p Lie Kevätlahti 29.11. 4 p Rää Vuoniemi
Tukkakoskelo			14.10. 6 Lie Kinahmo 6.12. 1 p Rää Kivisaalmi
Isokoskelo	23.9. 6 kiert. Out Vuonos		20.10. 2 p Lip Viiniranta 28.11. 1 p Rää Pässiniemi
Uivelo			19.10. 13 p Lip Viiniranta 28.10. 7 p Rää Huotilahti
Mergus sp.		7.10. Lip Viiniranta 50 p	
Metsähänhi	23.9. 1 kiert. Out Sysmäj. 23.9. 45 m Juu Äykkäri 25.9. 40 + 16 m Out Keskusta	Ks. isot linnut:	13.10. 50 m Out Mustal. 21.10. 6 p Lip Viiniranta
Sepelhanhi	23.9. 28 m Lip Pölkkyvaara 30.9. 12 m Pol Vasaralahti	Ks. isot linnut:	13.10. 300 m Lie Kevätlahti 13.10. 15 p/m Lip Viiniranta 18.10. 10-15 m Out Keskusta
Valkoposkih.	13.10. monin paikoin P-K:ssa	Ks. isot linnut:	21.10. 1 p Lip Viiniranta
Hänhi	10.9. 56 m Pol Kallioniemi 22.9. 12 m Lip Pölkkyvaara		19.10. 70 m Joe Höyt. kan. 23.10. 4 m Juu E-Vuokko
Laulujoutsen	22.9. 6 + 3 m Polvijärvi 30.9. 11 m Pol Selkisaalmi	Ks. isot linnut:	4.11. 1 m Lieksa 4.11. 4 p Lip Onkisaalmi 24.11. 8 m Pol Uittosaalmi
Joutsen	29.9. 7 m Val kk. 30.9. 5 m Out Sysmäjärvi	Ks. isot linnut:	10.11. 7 p Eno Ahveninen 28.11. 6 m Rää Pässiniemi
Hiiirihaukka	5.8. 1 m Out Vuonos 8.8. 7 m Lip Pölkkyvaara	Ks. pedot:	30.9. 1 m Lip Pölkkyvaara 4.10. 1 kaart. Val kk.
Piekana	30.8. 1 p Lip Lemminniemi 1.9. 1 m Lip Pölkkyvaara	Ks. pedot:	20.10. 1 m Out Sysmäjärvi 21.10. 1 p Pol Ruvaslahti
Varpushaukka	8.8. 3 m " 14.8. 3 m " 14.8. 2 p Pyh Mulo	Ks. pedot:	24.10. 1 m Joe Höyt. kan. 10.11. 1 p Joe Niinivaara
Kanahaukka	14.8. 1 p Pyh Mulo 19.8. 2 p Pyh Niittylahti	Ks. pedot:	9.10. 1 m Out Matovaara 13.10. 1 m Lip Viiniranta

Acc. sp.	13.8. 1 m Lip Pölkkyvaara 25.8. 1 m Out Mustajoki	Ks. pedot:	30.9. 3 m Pyh. Niitylahti 21.10. 1 m Val kk.
Mehilish.	29.7. 4 m Out Sysmäjärvi 8.8. 1 m Lip Pölkkyvaara	Ks. pedot:	1.9. 1 m Lip Pölkkyvaara 3.9. 1 m Out Vuonos
Buzzard	8.8. 1 m Lip Pölkkyvaara 10.8. 1 p Val Nuolikoski	Ks. pedot:	29.9. 1 m Lip Pölkkyvaara 30.9. 3 m "
Ruskosuoh.	4.8. 1 m Out Sysmäjärvi	Ks. pedot:	20.8. 1 m Out Vuonos
Sinisuoh.	13.7. Lip Mattisenlahti 8.8. 2 m Lip Pölkkyvaara	"	7.10. 1 p Pyh Mulo 7.10. 1 m/p Valtimo 14.10.1/m Out Sysmäjärvi
Kalassäski	25.8. 1 m Out Keskusta 31.8. 1 m Ilo Huhus	Ks. pedot:	18.9. 1 m Out Keskusta 28.9. 1 m Lie Lampela
Nuolihaukka	8.8. 2 m Lip Pölkkyvaara 10.8. 1 p Val Mustajärvi	Ks. pedot:	26.9. 1 p Val kk. 6.10. 1 m Lip Pölkkyvaara
Tuulihaukka	29.7. 1 m Out Mustaj. 5.8. 1 m Out Sysmäjärvi	Ks. pedot:	4.10. 1 p Val Hirsikangas 6.10. 1 m Val kk.
Ampuhaukka	9.8. 1 p Out Vuonos 14.8. 2 p Out Vuonos	Ks. pedot:	6.10. 1 p Val Hirsikangas 13.10. 1 p Juu Vihtasuo
Kurki	5.8. 3 m Out Vuonos 6.8. 3 m Rää Pässiniemi	Ks isot linnut:	8.10. 1 p Lip Viiniranta 12.10. 4 m Out Vuonos
Nokikana			19.10. 4 p Lip Viiniranta 2.11. 2 p Out Sysmäjärvi
Töyhtöhyyppä	20.5. 5 SW Out Vuonos 22.5. 5 m Out Vuonos	14.8. Lie Kevätlahti 80 27.8. " 60 9.9. Val Hiekkalahti n. 60 p 30.7. Pol Rauanjoen suisto n.60p	2.10. 5 Kie Lampela 11.10. 1 Lie Kevätlahti
Tylli	2.7. 1 p Joe Höyt. kan. 4.7. 3 p Out Vuonos	Ks. arktika:	29.9. 3 p Lie Kevätniemi 1.10. 1 p Out Vuonos
Pikkutylli	12.6. 1 p/m Out Sysmäjärvi 14.7. 3 p	2.8. Out Vuonos 18 p 3.8. " 10 p	2.9. 1 p Lip Lamminniemi 3.9. 1 kiert. Out Jokipohja
Tundrakurmitsa	25.7. 1 m Out Vuonos	Ks. arktika:	7.10. 2 p Joe Höyt. kan. 13.10. 2 Lie Kevätlahti
Kapustarinta	11.6. 4 m Pol Rauanjoen suisto 16.6. 2 m Toh Valkelampi	14.7. Out Vuonos 24 p	13.10. 1 m Pol Mäntylahti 18.10. 2 Lie Kevätlahti
Taivaanvuohi	31.7. 1 m Pyh Mulo 2.8. 2 m Pol Vasaralahti	14.8. Out Vuonos 35 p	18.10. 1 Lie Pokronlampi 23.10. 1 p Lip Viiniranta
Lehtokurppa			13.10. 1 p Juu Vihtasuo 13.10. 1 p Juu Lehtoniemi 20.10. 2 p Pyh Niitylahti
Isokuovi	23.5. 2 m Out Vuonos 25.5. 1 m Lip Pölkkyvaara	30.7. Out Vuonos 47 p 5.8. " 35 p	21.9. 1 m Pol kk. 23.9. 1 m Pol Vasaralahti
Pikkukuovi	1.7. 1 p Vär Sääperi 5.7. 1 p Val Puukari		24.8. 1 p Out Vuonos 26.8. 1 kiert. Out Matovaara
Metsäviklo	12.6. 1 p Out Sysmäjärvi 31.7. 2 m Pyh Mulo		28.8. 2 p Joe Repokallio 15.9. 1 Lie Lampela
Liro	10.6. 3 p Out Sysmäjärvi 12.6. 6 p	10.7. Out Vuonos 120 m 13.7. " 140 m 26.7. " 28 m + 60 p 11.7. Joe Höyt. kan. 23 m + 50 p	15.9. 1 m Out Vuonos 29.9. 1 m Pyh Mulo
Rantasipi	4.7. 4 p Out Vuonos 8.7. 7 p Out Vuonos	4.8. Out Vuonos 40 p	2.9. 1 p Lip Lamminniemi 15.9. 1 p Out Vuonos
Punajalkav.	12.6. 1 p Out Sysmäjärvi		27.8. 5 Lie Kevätlahti 30.8. 10 p Val Nuolikoski
Valkoviklo	12.6. 2 p Out Sysmäjärvi 16.6. 3 p "		11.8. 3 p Out Sysmäjärvi 26.8. 1 Joe Höyt. kan.
Mustaviklo	10.6. 1 p Out Vuonos 10.6. 3 p Out Sysmäjärvi 14.6. 1 p/m Joe Höyt. kan.		25.9. 4 Lie Kevätlahti 18.10. ääntä klo 20.30 Out Kesk.
Pikkusirri	6.7. 1 p Joe Höyt. kan. 8.7. 6 p/m Out Vuonos	Ks. arktika:	23.9. 9 Lie Kevätlahti 24.9. 1 p Out Sysmäjärvi
Lapinsirri	5.7. 1 Lie Vaarapahta 7.7. 6 p/m Out Vuonos	Ks. arktika:	12.10. 1 p Valtimo 18.10. 1 p Val kk. 18.10. ääntä klo 20.30 Out Kesk.
Suosirri	5.7. 2 Lie Vaarapahta 6.7. 1 p Joe Höyt. kan	Ks. arktika:	16.9. 1 Lie Kevätlahti 16.9. 1 Lie Lampela 16.9. 1 p Out Vuonos 19.9. 1 Lie Kevätlahti
Kuovisirri	9.7. 1 p Out Vuonos 12.7. 1 p Out Vuonos	Ks. arktika:	
Jänkäsirriäinen	9.7. 1 p Out Vuonos		28.9. 2 p Val Hirsikangas 29.9. 2 Lie Lampela
Suokukka	2.6. 1 m Pol Ruvaslahti 10.6. 1 p Out Sysmäjärvi		

Vesipääsky	4.7. 2 p Out Vuonos 5.7. 5 p Out Vuonos	Ks. arktika:	22.7. 1 Lie Kevätlahti 11.8. 1 p Out Vuonos
Selkälökki	24.7. 1 m Out Keskusta 29.7. 1 m Out Sysmäjärvi		12.10.1 Lie Petroniemi 18.10. 1 Lie Pokronlampi
Harmaalokki	24.7. 2 m Out Keskusta 4.8. 1 m Out Vuonos	30.9. klo 16.05 ja 16.11 Pyh Mansikka-aho 30 + 50 hanhimai- sina auroina SW.	18.11. 1 p Rää Vuoniemi 2.12. 3 p/m "
Kalalokki	6.8. 5 m Lip Pölkkyvaara 8.8. 1 m "	22.9. Lie Kevätlahti 50	2.12. 15 p/m Rää Vuoniemi 6.12. 1 m "
Pikkulokki	7.7. 7 p Out Vuonos		10.8. useita Val Nuolikoski
Naurulokki	28.7. 10 m Out Vuonos 28.7. 9 m Pyh Mulo 29.7. 15 m Out Sysmäjärvi		13.10. 3 p Lip Viiniranta 13.10. 6 m Out Sysmäjärvi 16.10. 3 p Lie Riihilampi
Kalatiira	29.7. 2 m Out Sysmäjärvi		20.8. 10 p Lie Kevätlahti 30.8. 1 Lie Kevätlahti
Sepelkyyhky	16.7. 7 m Vär Sääperi 18.7. 13 m Vär Sääperi	25.8. Lie Lampela 300 8.9. Pyh Mulo n. 300 p 9.9. Pol Vasaralahti 200 m	29.9. 61 m Joe Repokallio 2.10. 2 p Val Hirsikangas
Columba sp.		24.9. Joe Repokallio n. 240 m	
Suopöllö			15.10. 1 Lie Kevätlahti 19.10. 1 "
Asio sp.			4.10. 1 p Pyh Mansikka-aho
Käski	2.8. 1 m Out Matovaara 12.8. 1 m (yöm.) Out Matov.		28.8. 1 p Ilo Putkela 8.9. 1 p Lip Tutjunnemi
Tervapääsky	29.7. 23 m Out Mustajoki	11.8. Val Hiekkalahti ain. 60 p	8.9. 1 m Val kk. 9.9. 1 p Pyh Reijola
Kiuru	26.7. 1 p Out Vuonos 6.8. 4 m Lip Pölkkyvaara 6.8. 2 m Pol Vasaralahti		13.10. 1 Lie Vehkasuo 18.10. 2 Lie Kevätlahti 18.10. 1 p/m Val kk.
Tunturikiuru			13.10. 1 m Pyh Mulo
Haarapääsky	29.7. 3 m Out Mustajoki 31.7. 4 m + 20 p Pyh Mulo	8.9. klo 6.30-7.50 Pyh Mulo 57 m 30.8. Valtimo ain. 60 p	3.10. 1 p Val Hirsikangas 4.10. 2 m Pol kk.
Räystäpääsky	29.7. 1 m Out Mustajoki		10.9. 1 p Out Kalaton 10.9. 3 p Valtimo 29.9. 1 Lie Koskikallio
Törmäpääsky	31.7. 50 p Pyh Mulo	31.7. Pyh Mulo n. 50 p	8.9. 2 m Lip Pölkkyvaara 8.9. 1 m Pyh Mulo
Mustavaris			24.10. 4 m Val kk. 27.11. 1 kiert. Rää Pässiniemi
Peukaloinen			26.9. Lie Petronniemi 18.10. 1 Lie Kirkkopuisto 18.10. 1 p Val kk.
Kulorastas	13.8. 1 m Lip Pölkkyvaara 14.8. 3/3 a m "		14.10. 1 p Lip Onkisalmi 19.10. 1 Lie Vehkasuo
Räkättirastas	6.8. 5 m Pol Vasaralahti 9.8. 30 m Pol kk.	27-28.9. Lie Vieki us. satoja 13.10. Pol Vasaralahti-Rauan- lahti 114 m	10.11. 1 Lie Sokojoki 17.11. 1 p Val kk.
Laulurastas	13.8. 1 m Lip Pölkkyvaara 30.8. 4 m Ilo Huhus		18.10. & 25 (yöm) Out Matov. 19.10. ääntä Val kk. 19.10. & 2 (yöm) Out Matov.
Punakylkir.	8.8. 1 m Lip Pölkkyvaara 19.8. 1 m/p "		13.10. klo 19.30-20.30 Out Matovaara 380 & m 13.10. klo 19.30-21.30 Out Keskusta 570 & m 27-28.9. Lie Vieki satoja
Mustarastas		13.10. klo 16.30 Pol Kirkko- niemi 30 p	27.10. 1 p Out Matovaara 2.11. 1 p Pyh Hammaslahti
Kivitasu	6.8. 1 m Pol Vasaralahti 8.8. 1 m Lip Pölkkyvaara	2-4.8. Out Vuonos 25-30 p 18.9. Out Jokipohja 15 p	1.10. 1 p Out Vuonos 15.10. 1 Lie Kevätlahti
Pensastasku	22.8. 4 p Joe Höyt. kan.	9.8. Out Jokipohja 10 p	22.9. 1 Lie Lampela 30.10. 1 Lie Niitty-Jamali
Leppälintu	14.8. 2 m (pp) Lip Pölkkyv. 19.8. 1 m/p "		18.10. 1 p Val Nuolikoski 26.10. 1 p Val kk.
Sinirinta	8.9. 3 p Pyh Mulo		18.9. 1 Lie Lampela 29.9. 2 p Joe Repokallio
Punarinta	6.8. 1 + 1 m (pp) Lip Pölkkyv. 8.8. 1 + 1 m (pp) "		22.10. 1 p Out Keskusta 28.10. 1 p Joe Naljokka
Pensass.lintu			14.8. 1 p Out Kalaton
Ruokokerttunen		9.8. Out Jokipohja 12 p 25.8. klo 5.45 Puh Mulo ain. 60 p	8.9. 2 p Pyh Mulo 13.9. 1 p Out Sysmäjärvi

Mustapääkerttu		3.11. 1 p Lip kk. 11-25.11 1 p Lip kk.
Lehtokerttu		4.9. 3 p Out Jokipohja 8.9. 1 p Pyh Mulo
Pensaskerttu	8.8. 1 p/m Lip Pölkkyvaara 14.8. 3/2 a m (pp) "	5.9. 3 p Val kk. 11.9. 1 p Out Matovaara 12.9. 1 p "
Hernekerttu	13.8. 1 m (pp) Lip Pölkkyv.	9.9. 2 Lie Lampela 9.9. 1 p Val Nuokikoski 9.9. 2 p Val kk. 15.9. 1 p Out Matovaara
Pajulintu	27.7. a 3 m (pp) Out Hautal. 29.7. 7 m (pp) Out Mustaj.	9.8. Pol Murtojämäk n. 60 m puita pitkin, 11.8. Pol Nis- kaniemi-kk. 50 m
Tiltiltti	14.8. 1 m (pp) Lip Pölkkyv. 28.8. 1 p Out Jokipohja	23.9. 1 p Ilo Huhus 23.9. 1 p Lip Pölkkyvaara 28.9. 1 p Out Keskusta
Sirittäjä		27.10. 1 p Val kk. 3.11. 1 p Toh Kemie
Harnaasiippo	8.8. a 3 m/p Lip Pölkkyv. 13.8. 1 m/p "	3.8. 1 p Out Keskusta 28.9. 1 p Out Keskusta 12-16.10. 1 p Lie Timitra
Kirjosieppo	14.8. 1 m (pp) "	7.10. 2 p Joe Höyt. kan. 7.10. 1 p Joe Mutala 28.10. 1 p Joe Noljakka
Rautiainen	13.8. 7 m Lip Pölkkyvaara 14.8. 4 m "	6.10. 1 m Pol Vasaralahti 7.10. 1 m Out P.mäki
Metsäkirvinen	11.7. 1 m Out Matovaara 12.7. 1 m "	30.9. 1 m Val kk. 2.10. 1 m Val kk.
Niittykirv.	18.7. a 3 m Out Kalaton 30.7. 1 m Out Keskusta	14.10. 2 p Pyh Mulo 21.10. 1 p Lip Kokonlampi
Lapinkirvinen	2.9. 5 p Out Vuonos 5.9. 1 p Out Vuonos	16.9. 3 m Joe Höyt. kan. 16.9. 1 p Out Vuonos 19.9. 1 Lie Kevätlahti
Västäräkki	26.7. 1 p/m Out Vuonos 29.7. 1 + 1 m Out Mustajoki	27-28.8. Joe Repokallio n.80 p 1.9. Pol Veititvaara-Välisärkki 73 m
Keltävästär.	26.7. 2 m Out Keskusta 28.7. 4 m Pyh Mulo	16.9. 2 m Out Sysmäjärvi 27.9. 1 Lie Lampela
Lapinharakka		21.10. 1 p Joe Höyt. kan. 24.11. 1 p Pol Vilulahti
Pikkulepink.	9.8. 4 m Pol kk. 11.8. 1 m Pol Kallioniemi	20.9. 1 p Val kk.
Kottarainen	8.8. 100 p Pyh Mulo 13.8. 79 m Lip Pölkkyvaara	9.8. Out Jokipohja 12 p
Hemppo	13.8. 3 m Lip Pölkkyvaara 14.8. 8/2 a m "	29.9. Joe Repokallio n. 550 p 2.9. Val Hirsikangas ain.680 p 17.9. Lie Lampela 500
Punavarpunen	28.7. 1 m Pyh Mulo 30.7. 3 m Out Keskusta	14.11. 2 p Toh Kemie 14.11. 10 p Juu kk. 21.11. 2 p Out Keskusta
Peippo	29.7. 2 m Out Mustajoki 30.7. 2 m Out Keskusta	21.10. 1 m Pol Kallioniemi 22.10. 1 m Out Matovaara
Järripeippo	29.7. 1 m Out Mustajoki 6.8. 2 m Lip Pölkkyvaara	29.8. 1 m Out Matovaara 1.9. 1 m Lip Pölkkyvaara
Fringilla sp.		11.11. 1 p Out Vuonos 17.11. 1 p Val kk.
Pohjansirkku	28.7. 3 m Pyh Mulo 2.8. 25 m Pol Rauanju. suisto	29.9. klo 6.25-8.40 Joe Repo- kallio 318 m
Peltosirkku	28.7. 2 m Pyh Mulo 30.7. 1 m Out Keskusta	28.9. Val Hiekkalahti 300-400 p
Pajusirkku	13.8. 1 m Lip Pölkkyvaara 14.8. 2 m "	28.9. Val Hiekkalahti ain.1200p 8.10. Val kk. ain. 1000 m 19.9. Lie Lampela 600 26.9. klo 5-7 Out Kesk. 1890 m
Lapinsirkku	2.9. 2 kiert. Out Vuonos	2.8. Pol Rauanjoen suisto 25 m
Pulmunen	18.10. 90 kiert. Out Vuonos	20.9. 1 p Out Jokipohja 27.9. 2 p/m Lip Pölkkyvaara

MUUTONTARKKAILU PÖLKKYVAARALLA SYKSYLLÄ 1979

Mauri Leivo & Hannu Räsänen

Tietoisina yhdistyksemme jäsenten melko laimeasta kiinnostuksesta syksyisen lintumuuton seurantaan päätimme suorittaa syksyllä 1979 säännöllistä muutontarkkailua jollakin edullisella havainnointipaikalla, joksi kevään 1979 tulosten ansiosta valitsimme Liperin Ahonkylän Pölkkyvaaran. Tarkoituksena oli saada parempaa tietoa lintulajien todellisista muuttotavoista syksyllä; kunkin lajin muuton ajoittumisesta (alkuineen, päämuuttoineen jne.), voimakkuudesta, vrk-rytmistä, lentosuunnista jne. Sitä paitsi saattaisihan esimerkkimme herättää jatkossa "keskiarvo-PKLTy:läisessä" entistä suurempaa mielenkiintoa lintujen syysmuuttoa kohtaan.

Tarkkailusta ja tuloksista

Syksyllä 1979 havainnoimme Pölkkyvaaralla 6.8-7.10. kaikkiaan 24 päivänä eli keskimäärin joka kolmas päivä siten, että elokuussa tarkkailupäiviä oli 8, syyskuussa 11 ja lokakuussa 5. Jokaisena tarkkailupäivänä havainnoimme vähintään 2-2,5 tuntia aloittaen viimeistään puolituntia auringonnousun jälkeen. Muutamaa havainnointikertaa lukuunottamatta merkitsimme muistiin kaikki liikkuvat (= muuttavat/vaeltavat/kiertelevät) linnut. Useimpina tarkkailupäivinä (= 17) olimme molemmat havainnoimassa, ja kummallakin oli kiikarin lisäksi käytössä kaukoputki.

Havaintopaikkamme sijaitsee Viinijärven eteläpäässä, noin 1 km:n päässä sen rantaviivasta, ja on "biotoopiltaan" osittain paljaaksi hakattu, parikymmentä metriä korkea harju. Lintuvirtaa ohjailevat idässä Viinijärvi ja lännessä Ahonkylän pitkä peltovyöhyke sekä jossain määrin Sysmäjärvi. Pölkkyvaaralta hallitsee joten kuten myös Viinijärven-Höytiäisen -kannaksen, joka on tärkeä muuttoreitti etenkin kurjille ja sepelkyyhyille.

Muutontarkkailun tulokset on runsaimmin ja säännöllisimmin esiintyvien lajien osalta esitetty taulukossa 1. Siinä on havainnot 19 päivältä - muina päivinä havaintojen muistiinmerkintä on ollut vajavaista. Kuten taulukosta voi nähdä, useita lajeja havaittiin erittäin runsaasti verrattuna aikaisempiin syksyihin. Lukumääräisesti yllättävän paljon tavattiin sepelkyyhyjä n. 4100/1480 (syksyn yksilömäärä/paras päivä), metsäkirvisiä n. 2100/607, peltosirkkuja n. 350/168, pohjan-

sirkkuja (sis. määrittämättömät tsik-sirkut) n. 120/33 ja punavarpusia n. 115/36. Myös useiden muiden lajien kohdalla runsaus oli Pohjois-Karjalassa ennennäkemätöntä. Joidenkin lajien muuton kokonaiskuvan voi taulukosta nähdä erittäin hyvin (esim. rautiainen, västäräkki ja pohjansirkku).

Seuraavassa lisätietoja, jotka eivät sisälly taulukkoon 1.

Haapana 22.9. havaitsimme yhteensä 430 (määritetyt + ilmeiset) haapanaa ja vesilintu sp:tä muuttavan kovassa koillistuudessa S-WSW klo 5.45-8.50. Muista määritettiin 41 jouhisorsaa. Huomaa myös ko. päivän Gavia-summa! Syksyn yhteissumma 719 (määritettyä + ilmeistä) haapanaa ja 119 vesilintu sp:tä. Muita vesilintulajeja alle 50 yks./laji.

Hanhet Syksyn Anser-muuton huipentuma tapahtui 30.9., jolloin havaitsimme klo 9.00-16.15 (iltapäivällä hav. paikkana Out, Vanha kaivos) kaikkiaan 1007 yks./17 a SW-WSW (suurin parvi 250 sp:tä, määritetyt: metsähänhi 132 ja Anser sp. 260). Syksyn yhteismäärä n. 1150 hanhea.

Kahlaajat Päivämuutto on syksyisin melko vaisua. Runsaimmat lajit olivat töyhtöhyppä (105 yks.) ja kuovi (28 yks.).

Kiuru Yhteismäärä oli vain n. 80 yks. Paras päivä 30.9. 45 yks.

Harakka Syksyn mielenkiintoisin vaelluslaji oli harakka! 19.8-6.10. havaitsimme yhteensä 36 yks. vaeltamassa enimmäkseen SW:een (suurin parvi 6 yks.). Vaeltajiksi tulkitsimme yksilöt, joiden näimme lentävän korkealla, + määrätietoisesti ja pitkän matkaa (> 5 km) tiettyyn suuntaan. Valtaosan harakoista havaitsimme ylittämässä Viinijärven selkää korkealla SW:een. Aikaisempina syksyinä emme ole vastaavanlaista liikkeitä havainneet.

Punakylkirastas Runsaasta muuttoa 2.10., jolloin muutti klo 5.30-7.30 yhteensä 1077 punakylkeä ja 643 pturdusta sekä räkättejä 61, kulorastaita 6, iturdusta 99 ja laulurastaita n. 10 yks. Näistä noin 99 % lensi N-NW:een. Luoteeseen muuttavia rastaita on nähty usein syksyllä Pohjois-Karjalassa.

Punatulkku 8.8-6.10. yhteensä noin 90 pääasiassa SW:een liikkuvaa yksilöä. Eniten 1.10. 20 yksilöä.

Keltasirkku 6.8-6.10. muutti yhteensä noin 210 yksilöä, joista suurin osa SW:een. Eniten 23.9. 55 yksilöä.

Kaikkiaan havaitsimme syksyn aikana muutontarkkailussa n. 40000 yks./

102 lajia. Lajimäärään sisältyy tietysti joukko mielenkiintoisia ja harvinaisia lajeja. ARK-luokan harvinaisuuksista näimme merimetson, maakotkan, Picus sp:n, pähkinähakin, lapintiaisen ja kirjosiipikäpylinnun. Päivämuutolla yleensä harvalukuisista muuttajista mainittakoon useat muutolta laskeutuneet (!) hyönteissyöjät: kivitaskuja 6, leppälintuja 3, pensaskerttuja 5, hernekerttuja 1, harmaasieppoja 5 ja kirjosiippoja 1 yks. Harvemmin tavattavista vaeltajista havaitsimme mm. yhden hiiripöllön ja kolme varpusta.

Kaikki edellä kertomamme antaa vain kalpean kuvan lintusyksyn mahta-

vuudesta ja mielenkiintoisuudesta, joten omien kokemuksiemme pohjalta suosittelemme mahdollisimman aktiivista syysretkeilyä kaikille PKLTY:läisille.

Sepelkyyhky (Valok. M. Kapanen)

Laji/pvm	Elokuu							Syyskuu							Lokakuu 6.10.			
	6	8	13	14	18	19	29	1	8	9	16	17	21	22		23	27	29
Geviat	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	52	-	-	6	-
Varpushaukka	-	3	-	4	1	-	-	7	4	6	-	1	-	-	3	-	7	11
Pedot yhteensä	-	16	5	11	1	2	8	21	18	22	-	2	-	3	9	-	17	22
Kurki	-	3	2	2	-	-	11	7	3	3	4	-	-	-	-	-	59	345
Kahlaajat	2	37	10	35	10	39	-	1	18	4	-	2	-	6	24	2	1	-
Lokit	32	45	18	9	2	4	-	7	30	15	-	14	-	1	13	15	-	17
Sepelkyyhky	26	174	99	172	6	299	48	78	50	66	166	1090	1480	n.20	161	13	134	n.15
Käpytikka	2	3	13	22	8	3	3	-	4	1	-	-	-	6	-	1	-	1
Haarapääsky	6	23	75	70	181	33	136	236	65	32	3	11	-	1	2	-	2	-
Räyätäpääsky	5	44	66	134	317	106	158	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Törmäpääsky	3	21	12	15	15	12	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pääskyt	14	143	313	469	533	326	904	253	68	32	3	11	-	1	2	-	2	-
Märhi	-	5	7	3	-	-	-	-	9	13	11	1	4	35	15	9	32	n.10
Hämötäinen	8	8	7	6	2	3	-	-	13	1	4	7	10	19	21	9	14	2
Räkättirastas	7	21	112	27	2	18	6	-	56	86	? 10	?	n.40	18	2	32	n.20	38
Punakylkirastas	-	6	21	4	4	17	17	-	32	7	? 20	?	n.15	8	16	19	n.20	29
Rastaat	7	40	173	66	6	42	37	2	169	188	? 36	330	n.57	141	74	141	n.90	240
Uunilintu	42	71	65	39	10	37	5	19	10	9	-	-	-	2	-	-	-	-
Rautiainen	-	-	-	4	1	11	10	20	54	55	41	16	26	4	3	2	2	3
Milttykirvinen	-	-	-	1	1	12	2	3	31	4	97	71	174	4	24	4	383	n.70
Metsäkivinen	58	132	401	193	404	607	5	58	22	56	14	20	1	1	-	-	-	-
Västäräkki	3	20	97	21	17	54	9	8	26	70	82	16	45	16	7	2	3	2
Keltävästäräkki	2	21	33	20	75	114	18	44	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kottarainen	-	-	79	1	4	-	-	19	1225	2	140	20	20	-	140	-	13	n.50
Vihervarpunen	9	64	51	51	11	39	12	8	85	32	8	2	20	2	12	2	13	n.15
Urpainen	-	40	20	24	11	22	6	13	17	2	30	15	20	n.25	13	17	82	159
Carduelis	14	128	73	128	23	62	37	51	104	45	38	23	40	n.27	46	19	95	184
Punavarpunen	18	9	36	31	25	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Lokit	23	13	22	38	6	32	9	6	25	59	47	59	-	7	2	9	15	4
Fringilla	6	14	66	101	33	166	59	447	414	139	3460	914	2970	n300	22	18	748	n.80
Peltosirkku	4	27	128	168	6	11	6	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pohjansirkku	-	-	4	11	4	19	4	9	33	19	2	12	2	-	-	2	-	-
Pausisirkku	-	-	1	2	2	6	5	-	31	15	38	15	13	n.15	6	5	42	n.19
Pikkulintu sp.	?	248	340	283	?	379	102	1006	96	272	?	87	?	?	120	54	235	n.80
Yhteensä	303	1170	2038	1983	1205	2337	1369	3297	1279	1272	4060	2429	n5400	1299	1060	n250	3049n2100	n800

Taulukko 1. Pölkkyvaarella syksyllä 1979 runsaimmin ja säännöllisimmän esiintyneiden lajien yksilömäärät 19 päivältä (6.8-6.10.). Huomaa, että sepelkyyhkimäärin sisältyy kyyhky sp:tä, ja joulukuun määrin paikalliset (joita 30-50 %/pv) ja pohjansirkkumäärin määrittämättömät tsik-sirkut.

SYKSYN 1979 VAELLUSLINNUT

Matti Kapanen

Vaelluslintulomakkeita palautettiin 12 ja ne kattavat hyvin aikaisempien vuosien alueet, joten havainnot ovat jotakuinkin vertailukelpoisia aikaisempien vuosien kanssa (ks. SIIPIRIKKO 1/77, 2/78, 2/79). Tietoja saatiin seuraavista paikoista (suluissa päähavainnoitsija/hav. kokoaja): Joensuun seutu (E. Lavikainen = ELn, J. Miettinen = JM, M. Kapanen = MK), Pyhäselkä (R. Laitinen = RL, J. Pursiainen = JPn), Liperi (L. Karttunen = LK, J. Pusa = JPa ym.), Outokumpu (M. Leivo = ML, H. Räsänen = HR), Polvijärvi (P. Hottola = PH), Lieksa (E. Lappi = ELi ym.) Juuka, Nurmes, Valtimo (H. Lehtoranta = HL ym. Juha Kallamäki = JK ym.). Muut havainnoitsijat on mainittu havainnon yhteydessä.

Hiiripöllö Selvästi runsaampi kuin edellisenä syksynä, jolloin tehtiin vain kolme havaintoa. Nyt tietoja oli lähes joka lomakkeella. Ensimmäinen ja samalla syyskuun ainoa näkyi 19.9. Val Rapulissa. Lokakuussa havaittiin 8, marraskuus-

sa 5 ja joulukuussa enää 2 yks. Kunnittain havainnot jakautuivat melko tasaisesti: Pyh 3, Rää 1, Lip 3, Out 2, Pol 2, Lie 1, Val 2 ja Juu 2.

Varpuspöllö Hiiripöllön tavoin edellissyksyä runsaampi. Havaittiin yhteensä 9, joista ensimmäinen jo 16.8. Joe Vehkalahdessa (ELn). Syyskuussa nähtiin 2, samoin lokakuussa 2, marraskuussa 3 ja joulukuussa enää 1. Talvivarastoja tavattiin Lip Kuoringassa (JPa) ja Out Valkeavaarasta (HR).

Helmiopöllö Syksyn ainoa 1.9. Lip Kuoringassa saalis kynsissään (JPa).

Käpytikka Suurempaa vaellusta ei todettu ja alueelliset erot näyttivät melko suurilta. Pyh Mulossa 28.7. 4 ENE-E, 31.7. 7 ENE-W ja sen jälkeen vain yksittäisiä (RL ym.). Outokummussa koko syksynä vain yksinäisiä vaeltajia, joista ensimmäinen Matovaarassa 18.7. ja viimeinen samassa paikassa 9.10., jolloin 1 NE, 1 NW (ML ym.). Polvijärvellä runsaasti havaintoja reviiireilleen asettuneista: esim. 29.9. Rauanlahdessa 9, 27.10. Kinahmossa myös 9 ja 28.10. Vasaralahdessa 8 (PH). Määrät romahtivat kuitenkin marraskuussa. Valtimon seudulla "tavallista runsaampi elokuusta alkaen" (JK ym.).

Pikkutikka Havaintoja 29.7-14.11. yht. 9 yksilöstä. Eniten havaintoja (3) tuli Valtimolta, muista hav. kunnista vain 1. Laji vaikuttaa todella vähälukuiselta.

Pohjantikka Syksyn ainoa Lie Inarissa 3.11. (K. Koskela).

Palokärki Vaikka paikallisia nähtiin eripuolilla maakuntaa melko yleisesti, ei varsinaiseen vaellukseen viittaavaa todettu. Ainoa matkaaja oli 14.8. Pyh Mulossa: 1 NW (RL), tämän lisäksi nähtiin Pyhäselässä 3, Joe 3, Lip yht. 5 havaintoa ja Val 3 havaintoa paikallisista linnuista.

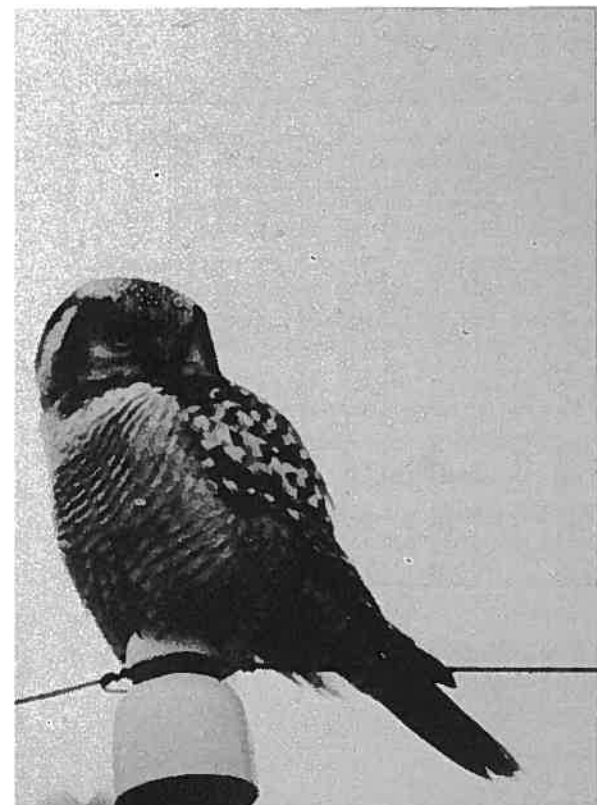
Närhi Lajille tyypillistä pientä liikehdintää todettiin jälleen eripuolilla maakuntaa. Joe liksenniityt 6.10. yht. 4 WSW/ENE, Vehkalahdessa 1-5.10. yht. 6 W/SE (ELn). Kovin vaellus todettiin kuitenkin Pyh Mulossa 16.9., jolloin klo 05.45-11.15 laskettiin yht. 82 yks. 10:ssä parvessa, joista suurimmat käsittivät 17, 16 ja 13 (2) yks. Suurin osa meni NE (JPn, RL ym.). Vielä syyskuun lopulla joitakin 5-7 yks:n parvia NE. Out keskustassa 24.9. 8 korkealla NW (HR) ja Val Halmejärvellä jo 17.8. 10 W (HL). Muualta ilmoitettiin pääasiassa paikallisia: esim. 6.10. Pol Vasaralahdessa yht. 15 (PH) ja 18.11. Nur Savikylässä 8 ruokintapaikalla (HL).

Korppi Joe Vehkalahdessa 5.10. 6 korkealla NW (ELn). Pyh Mulossa 25.9. 1 SW.

Harakka Out 5.8-2.11. yht. 7 havaintoa korkealla ja määrätietoisesti matkaavista linnuista, esim. 9.9. 6 S Sysmäjärven yli ja 16.9. Vanhalla kaivoksella 4 SE, jotka näkyvissä useita kilometrejä (ML, HR).

Talitiainen Vaikkei suurempaa vaellusta todettukaan, vaikutti liikehdintä edellistä syksyä runsaammalta. Pyh Mulossa esim. 16.9. 10 SW ja 7.10. yht. 40 NE-SW tunnin aikana (RL). 11.11. Lip Siikasalmella 15 yks. lajipuhdas parvi (LK). Pol Kinahmossa näkyi 27.10. noin 20 matkalla E ja vielä 28.12. kirkonkylässä noin 50 N (PH).

Sinitiainen Vaellukseen viittaavia havaintoja vain pari: 25.8. Pyh Mulossa 6 NE (JM, JPn) ja Out Matovaarassa 18.10. 3 E (ML). Muuten vain yksinäisiä kiertelijöitä ja lintulautavieraita.

Hiiripöllö (Valok. M. Leivo)

Hömötiainen Vain vähäistä liikehdintää. Pyh Mulossa 25.8. yht. 6, 8.9. yht. 34, 16.9. 27 ja 22-29.9. usein 3-9 yks:n parvia (RL, JPn, JM). Out vilkkain liikehdintä syys-lokakuun vaihteessa: esim. 24.9. Matovaarassa 2+15 SE ja 3.10. Sysmäjärvelä yht. 12 NW (ML). Pol esiintyminen melko runsasta lokakuun ensimmäisen viikon jälkeen aina marraskuun puoliväliin; esim. 13.10. yht. 95, 21.10. yht. 86 ja marraskuussa kolmesti yli 50. Havainnot pääasiassa Vasaralahden seudulta (PH).

Kuusitiainen Ei vaellusta. Syksyn ainoa havainto: 8.9. Pyh Mulossa 28 kiertelevää/S (MK ym.).

Pyrstötiainen Esiintyminen selvästi runsaampaa kuin edellisenä syksynä, mutta selvästi heikompaa kuin huippusyksynä 1976 ja 1977. Ensimmäiset nähtiin melko myöhään vasta syyskuussa: 17.9. Kii Huhtilammella 3 p (MK), 23.9. Pyh Hammaslahdessa 13 NE (ELn), 24.9. Pyh Mulossa 10, 25.9. 12 NE ja 6 SW (JPn). Lokakuussa havainnot runsastuivat selvästi ja kaikkiaan 22 parvea todettiin. Vilkkainta liikehdintä oli aivan kuun alussa: esim. 2.10. Lie Vehkasuolla syksyn suurin parvi 33 (P. Tolvanen), 3.10. Val kk:ssä 15+7 (JK), 3-4.10. Joe Vehkalahdessa 3+16+7 NW (ELn) ja 6.10. Out Sätöslahdella 6 S, 4 NW (ML, HR). Vaellus lopahti jo kuun puolivälin jälkeen ja kuun viimeisiä olivat Val Nuolikoskella 19.10. 9 (JK) ja 21.10. Pol Jängässä 5 (PH). Syksyn viimeiset ja marraskuun ainoat olivat 2.11. Out Sysmäjärvelä 2 (ML). Syyskauden kokonaissumma oli 262 yks./32 parvea.

Hippiäinen Pyh Mulossa 25.9. yht. 8 SW ja 29.9. 1 SW (JPn). Pol Kostanlahdessa 15 N ja 14.10. Vasaralahdessa 5 NW (PH).

Puukiipijä Vain muutama vaellushavainto: Pyh Mulossa 25.9. 1 SW (JPn), 27.8. Out Mustajoella 2 N ja 3.10. Sysmäjärvellä 1 N (ML), 4.11. Pol Vasaralahdessa 3 SW (PH). Muualla paikallisia.

Tilhi Ensimmäiset havaittiin jo kesäkaudella: esim. 5.7. Val Sivakassa 6 (HL) ja 22.7. Val Rapulissa 1 p. Ensimmäiset varsinaiset syysparvet tulivat tietenkin paljon myöhemmin, kuten 16.9. Val Hevosahossa 22 p, 22.9. Kon Pitkärannassa 6 W ja 25.9. Joe Vehkalahdessa 15 p. Suurimmat esiintymät todettiin lokakuussa, mutta ilmeisesti huonosta marjatilanteesta johtuen määrät jäivät kaikkialla melko pieniksi. Eräitä esimerkkejä eri alueiden huipuista: Joensuu: 1.10. Ilosaarella n. 50 p (JM), 5.10. Vehkalahdessa n. 40 p (ELn), Outokumpu: 10-20.10. keskustassa n. 50-150 p (ML, HR), Lieksa Vehkakangas 3.10. 45 (P. Tolvanen) ja Valtimo: keskusta 2-25.10. 80-100 p (JK ym.). Marraskuussa linnut olivat jo lähes täysin kadonneet ja vain kaksi havaintoa ilmoitettiin: 15.11. Lie Rauhalassa 1 (ELi) ja 22.11. Out Maljasalmella 2 (ML).

Vihervarpunen Jo heinäkuussa liikkui pikkuparvia, mutta vasta syyskuussa havainnot lisääntyivät, joskin tällöinkin määrät pysyttelivät pieninä. Tilannetta kuvaavat eräät havainnot eri seutujen "huipuista". 24.9. Joe Repokalliolla n. 30 p (JM), Lie Rauhalassa 16.9. 10 (ELi) ja Valtimolla syyskuussa yht. 120/32 parvea. Lokakuussa jo lähes täysin kateissa.

Urpiainen Laji pesi runsaana varsinkin maakunnan pohjois- ja keski-osissa (mm. Juu, Val, Nur, Pol). Eipä ihme, että esim. Valtimolla todettiin parveilua jo kesällä: 26.6. Halmejärvellä n. 20+20+pikkuparvia ja 27.6. n. 30+pikkuparvia (HL). Varsinainen huippu sattui tietenkin myöhemmin syksyllä. Outokummussa havaittiin syksyn kuluessa kolme sel-

vää huippuvaihetta, joista ensimmäinen jo elokuussa, 11.8. keskustassa yht. 120 ja 12.8. Matovaarassa 250 (ML, HR), toinen huippu oli noin kuukautta myöhemmin: 8.9. Mustajoella yht. 360 (ML, HR) ja kolmas huippu taas kuukautta myöhemmin: esim. 10.10. Mustavaarassa 500 (ML). Myös muualla maakunnassa suurimmat määrät osuivat lokakuuhun: Joe Repokallio 16.10. 200 (JM), Pol Vasaralahti 13.10. n. 120 (PH), Lie Vehkasuo 13.10. n. 600 (P. Tolvanen) ja Val keskustasta 8.10. 200-300 p.

Punatulkku Vain vähäistä vaeltelua, kuten esim. Joe Vehkalahdessa 4-9.10. yht. 14 3:ssa parvessa (ELn), Lip Viinirannassa 13.10. 35 (8 parvea) NW (ML, HR) ja Juu Vihtasuolla 13.10. yhteensä 13 (3 parvea) W (HL ym.).

Taviokuurna Syksyn ainoa: 21.10 Val kk 1 p (JK).

Käpylinnut Isokäpylinnusta vain yksi havainto: 24.8. Joe Asevelikylässä 10 p (JM). Pikkukäpylinnusta kaksi havaintoa: 15.7. Val kk 10 ja Hevosaho 10.9. 5 p (JK). Määrittämättömiä mm. seuraavasti: 10.7. Val Halmejärvi 38 SE, 16 S (HL), 4.9. Nur Porokylä 25 E (JK), 26.9. Val keskustasta 34 S (JK), Out keskustasta 13.7. 78 (4 parvea) S-SW (HR) ja Vuonos 11.8. 40 (4 parvea) W-NW (ML).

Pikkukäpylintu (Valok. Kari Koskela)

TALVILINNUT 1979/80 POHJOIS-KARJALASSA

Paavo Liimatta

Talven 1979/80 linturaportti käsittelee talvilintulaskentojen tuloksia ja sisältää lajikohtaisen katsauksen. Havaintoja kertyi varsin runsaasti eri puolilta maakuntaa. Raportti jäi kuitenkin täysin ilman enolaisten havaintoja, ja tulematta jäivät myös entisten (?) aktiivien havainnot Tohmajärveltä, Pyhäselästä ja Joensuusta.

Havainnoitsijat: Värtsilä (Matti Raitio), Tohmajärvi (Hannu Kivivuori), Pyhäselä (Risto Laitinen), Joensuu (Markku Alanen, Juhani Hyttinen, Pentti Jononen, Matti Kapanen, Ari Kokkonen, Paavo Liimatta, Esko Läylönen, Juha Miettinen ja Veijo Turunen), Liperi (Lauri Karttunen ja Elvi Sahlman), Liperi Kuorinka (Jukka, Tuomo ja Veli Pusa), Kontio-lahti Selkie (Harri Kontkanen), Outokumpu (Mauri Leivo ja Hannu Räsänen), Polvijärvi (Ismo Glad ja Petri Hottola), Juuka (Juuan Lintuharrastajat: Jari Halonen, Timo Kortelainen, Aila Larkkonen, Hannu Lehtoranta, Jouni Lehtoranta, Jukka Lehtoranta ja Petri Möttönen), Nurmes Savikylä (Aila Larkkonen), Valtimo (Mika Hämynen, Juha Kallamäki ja Jyrki Toivanen) ja Lieksa (Jukka Heikkinen, Antti Hämäläinen, Esko Lappi ja Matti Riikonen).

Sääolot

Joulukuun keskilämpötila oli vajaan asteen ja tammi-maaliskuun keskilämpötilat noin 2 astetta normaalia kylmemmät. Pysyvä lumipeite tuli Joensuun korkeudelle marraskuun puolivälissä eli vajaat 2 viikkoa normaalia aikaisemmin.

Joensuu	XI	XII	I	II	III
1979/80 °C	-0,9	-7,2	-12,3	-12,1	-8,4
Vv 1931-60	-1,4	-6,5	-10,5	-10,4	-6,4

Taulukko 1. Kuukausittaiset keskilämpötilat talvella 1979/80 ja vv. 1931-60 Joensuussa (Ilmatieteenlaitoksen kuukausiraportit).

Talvilintulaskennat

Laskentatuloksia on ilmoitettu kaikkiaan 10 reitiltä, joista 8 reitillä on suoritettu sekä syys-, vuodenvaihteen- että uusintalaskennat.

Edellisiin vuosiin nähden Tohmajärven-Värtsilän, Pyhäselän ja Lieksan reiteiltä ei saatu havaintoja. Sen sijaan Polvijärvi on mukana nyt kahdella reitillä ja Outokummussa on laskettu kaksi uutta reittiä. Tulosten vertailu edellisiin vuosiin ei muuttuneiden reittien vuoksi ole enää kovin mielekästä, mutta jonkinlainen kokonaiskuva lintutalvesta edellisiin nähden voidaan kuitenkin muodostaa. Tulokset on esitetty taulukossa 2.

Laji	JOENSUU			OUTOKUMPU			POLVIJÄRVI			JUUKA		
	SY	VV	UU	SY	VV	UU	SY	VV	UU	SY	VV	UU
Laskennat	2	2	2	5	5	3	2	2	2	1	1	1
Reittien lukum.	2	2	2	5	5	3	2	2	2	1	1	1
" pituus km	17	17	17	58	58	35	23	23	23	10	10	10
Siniorsas												1
Alli									1			
Laulujoutsen								13				
Varpusheuhka	1	1		1								
Appuhaukka				2	2							
Mies				150	176	28		4	7		1	
Teeri				1	3	1						
Pyy	4		1		4	2						
Riekko												
Havamalokki	2											
Kalalokki	1											1
Kesyykyhyky	5	46	10	2			6	7	13			
Käpytikka	8	9	14	137	52	44	14	4	4	6	2	12
Pohjantikka				2								
Talokäärki				6	19	3			2			
Korppi				174	222	22	57	12	23			
Varis	64	113	23									
Naakka		2	4	300	272	101	40	68	60	20	28	16
Havarna	52	37	53	25	11	9	8	14	2	2	2	4
Märhi	2	1	1									
Pasaani							1					
Hiripöllö	1			1			1	1	1			
Varpuspöllö												
Vitruppilä						1						
Talitiainen	119	41	110	524	491	197	129	143	48	47	21	18
Binitäinen		2	1		1							
Töyhtötäinen		1	2	28	31	6	5	1	2		2	
Höyhtytäinen	15	11	14	313	215	129	134	36	26	26	24	31
Konkikara							2	2	1			
Puukiipijä				20	8	2						
Hustarastas				2								
Räätästära	4			47	8	2						
Hippiäinen	3	4	1								2	1
Tilhi				2								
Kottarainen		2	1									
Vihorpeippo	1	3	2	7	3	10						
Urplainen	6	1	17	61	14		29			4		
Punatulkku	19	12	25	107	100	62	24	10	6	3	8	5
Järripeippo											1	
Pikkukäpylintu				16		1				1		
Loxia sp.				2			4					
Taviokurna												
Keltasirkku	16	44	24	86	224	85	13	12	16	23	53	33
Varpunen	240	291	190	286	198	80	104	86	58	13	7	6
Pikkuvarpunen												
Passer sp.												
Yhteensä yks.	564	623	493	2388	2055	787	584	406	267	147	151	126
Lajia	20	20	18	27	21	21	17	15	14	12	12	9

Taulukko 2. Talvilintulaskentojen tulokset talvella 1979/80 Pohjois-Karjalassa. SY = syyslaskenta, VV = vuodenvaihteen laskenta ja UU = uusintalaskenta.

Syyslaskennassa havaittiin lintuja enää varsin vähän, sillä 10 reitillä 108 km matkalla tavattiin vain 3683 yksilöä 34 lajista, mikä tekee 341 yks./10 reittikm eli vain runsas puolet edellisestä syksystä ja vajaa puolet toissasyksystä. Syksyn pihlajanmarjasato oli heikko, ja esim. tilhiä ei tavattu lainkaan ja rastaitakin vain niuksi. Vesilintuja ja lokkeja oli enää rippeitä, mikä on toki normaalia loka-marraskuun vaihteessa. Käpytikkojen suuri määrä 15 yks./10 reittikm oli huomattava!

Vuodenvaihteen laskennassa samoilla 10 reitillä laskennan tulos oli 300 yks./10 reittikm 28 lajista. Tulos jää heikoimmaksi viiteen talveen, jolloin näitä yhteenvetoja Siipirikossa on julkaistu. Taulukossa 3 on esitetty tavallisimpien talvilintulajien yksilömäärät 10 reittikm kohti. Käpytikkoja, talitiaisia ja hömötiisiä sekä harakoita tavattiin enemmän kuin neljänä aikaisempina talvena. Määrät eivät kuitenkaan olleet paljoakaan edellisvuosia suurempia. Taas vähiten viiteen vuoteen tavattiin hippiäisiä, urpiaisia ja keltasirkkuja. Urpiaistalvi oli todella poikkeuksellisen heikko, sillä onhan laji esiintynyt aikaisemmin keskimäärin runsainpana vuodenvaihteen laskennoissa. Punatulkkujen määrä oli noin kolmannes edellistalven huipusta. Erityisen ilahduttavaa oli todeta kanalintujen, etenkin teerien, määrän kasvaneen moninkertaiseksi aikaisemmista talvista. Käpylintuja tavattiin vuosi sitten ennätysmäisesti, mutta nyt ei havaittu ainoatakaan lintua.

Uusintalaskennassa (8 reittiä) tavattiin 26 lajia ja 197 yks. /10 reittikm. Tikkatalvesta voitaneen puhua syystä, sillä käpytikkoja tavattiin loppupalvesta vieläkin runsaammin kuin vuodenvaihteessa. Talitiaisia oli vieläkin melko paljon, noin 2/3 vuodenvaihteen määrästä. Variksia tavattiin 1/4 vuodenvaihteen määrästä. Muiden lajien väheneminen talven aikana oli taas vähäistä.

	1979/ 80	1978/ 79	1977/ 78	1976/ 77	1975/ 76	Suomi 1960- 75	Uusinta- laskenta P-Karjala 1979/80
Käpytikka	6,2	5,1	2,6	1,8	1,5	5,8	8,7
Varis	32,1	14,1	32,2	52,7	17,0	28,9	8,0
Harakka	37,5	23,3	23,8	33,3	31,9	11,0	27,1
Talitiainen	64,4	37,6	35,1	53,5	61,1	41,1	43,9
Hömötiainen	26,5	25,2	10,4	24,6	19,5	10,4	23,5
Hippiäinen	1,3	6,1	3,0	7,2	4,1	5,6	0,5
Urpiaainen	1,4	70,0	53,6	305,0	65,0	15,3	2,0
Punatulkku	12,0	32,0	11,4	12,0	23,8	10,5	11,5
Keltasirku	30,8	37,8	67,9	136,0	72,9	43,5	18,6
Varpunen	53,9	62,4	70,0	45,3	76,0	49,1	39,3
	266,1	313,6	355,1	691,1	377,0	217,2	183,1
Teeri	16,8	4,0					
Korppi	1,9	1,0					
Muuhaja	2,2	1,5					
Töyhtötiainen	3,2	2,3					
Paukiipijä	0,7	0,6					
Tilhi	-	5,3					
Vihereppyy	0,6	0,8					
Pikkukäpylintu	-	22,2					
	291,9	351,3					

Taulukko 3. Tavallisimpien talvilintulajien yksilömäärät 10 reittikilometriä kohti vuodenvaihteen (+ uusinta-) laskennassa talvella 1979/80 Pohjois-Karjalassa.

Lajikohtaiset havainnot

Silkkiuikku 2.12. 1 yks. saatu kiinni lumihangesta Lip Viinijärvi (Olavi Välisalo).

Sinisorsa 3.2. 1♂ Lip Taipaleenjoki (HR).

Alli 2.12. 1♂ p Rää Vuoniemi, 6.12. 1♀ p Rää Kivisalmi (MK,VT) ja 12.12. 1 yks. Val kk säännöstelypato (Esko Niemeläinen).

Tukkakoskelo 6.12. 1♀ p Rää Kivisalmi (MK,VT).

Cygnus sp. 1 yks. sulassa 3 viikkoa XII:ssa Lip Suursaari (Elvi Sahlman).

Varpushaukka Ks. tll:t! Lisäksi melko runsaasti havaintoja. Yht. 19 yks. Kit 1/I, Toh 1/II, Vär 1/II, Joe 3/II ja 2/III, Lip 1/I ja 1/II, Out 2 yks. läpi talven, Juu 1/XII ja I sekä 1/II, Nur 1/XII ja 1/II, Val 1/II, Lie 1/I.

Kanahaukka Havaintoja 16 yksilöstä (ed. talvena 6 yks.)! Kit 1/II, Joe 1/I ja 3/II, Out 2/XII ja 2/II, Pol 1/I, Juu 1/XII ja 1/II, Nur 1 läpi talven. Lie 1/I ja 2/II

Ampuhaukka Yksi havainto, 28.2. 1 p Joe Rantakylä (MK).

Riekko Ks. tll:t! Lisäksi 20.1. alkaen 4 p Vär Uudenkylänlampi (MR); Out 1.1. 1 p Vuonos (ML), 2.1. 1 S Matovaara (ML), 12.1. 1 Vuonos (HR), 9.3. 1 Raiskio (HR) ja jälkiä 31.12. Viurusuo ja 2.2. Lähtevä (ML); 12.1. 6 yks. Juu Vihtasuo (A. Kirjavainen); 1.12. 2 p Val Rasimäki (JK). Lie 8/XII, 6/I, 2/III

Teeri Talvilintulaskennassa runsas! Lisäksi nähtiin paikoin suuria määriä: Toh 91/XII, 34/II, 20/III; Vär 2/II; Pyh 16/XII; Kon 30/XII, 100/I, 70/II, 20/III; Outokummussa erittäin paljon, suurimmat parvet kylittään: Jokipohja 60, Harmaasalo 30, Akonsalo 30, Särkiselkä 50, Vuonos 150, Törisevä 40, Suvisranta 50, Kuusjärvi 10, Hautalampi 10, Kokonvaara 15 ja Sätös 5; Pol 18/XII, 75/I, 12/II; Juu 30/XII, 180/I, 30/II; Nur 30/XII ja 10/I; Lie 139/XII, 153/I, 4/III.

Metso Ks. tll:t! Metsohavaintojen määrä kasvanut ilahduttavasti: 16.2. 1♂ Lip Siikasalmi (LK), 22.2. 1♂ Kon Jakokoski (HKO), Out 4/XII ja 5/I (ML,HR), 10.2. 3♂ + 2♀ Nur Savikylä (M Kuitinen), 15.3. 1♂ Pol Kansala ja 22.3. 1♀ Pol Martonvaara (PH,IG), 8.12. 1♂ Juu Etelä-Vuokko (JHa), Lie 2/XII, 1/I ja II, 2/III.

Pyö Ks. tll:t! Myös pyitä nähtiin ennätyskellisen paljon. Vär 1/II; Pyh 1/II; Joe 1/II ja 1/III; Out 12/XII; 6/I, 6/II, 3/III; Eno 1/III; Pol 2/III ja Juu 1/I. Lie 6/12, 12/I, 2/II, 2/III.

Fasaani Ks. tll:t! Lisäksi muutamia läpi talven Lip kk (LK), Out keskusta 2-3 p läpi talven ja Mustakangas n. 20 (ML,HR).

Peltopyy Kaksi havaintoa: II:n alussa 6 p Lip Niva (Pirkko Sorjonen) ja 4.11. 18 yks. Lip Häyrylahti (MA).

Harmaalokki Vain yksi havainto: 2.12. 3 p Rää Vuoniemi (MK,VT).

Kalalokki 2.12. 15 ja 6.12. 1 ad SW Rää Vuoniemi (MK,VT).

Kesykyykky Ks. tll:t! Joensuun lisäksi Toh tiilitehdas 7 p 7.1. (HKI), Vär 30 yks. läpi talven (MR), Out 5 yksin talvikanta (ML), Pol 7-13 yks. läpi talven (PH) ja Juu kk 1 yks. 7.1. - (JoL ym.), 26.12. 20 Lie Keskusta (AH).

Huuhekaja Soidinhavaintoja. Ks. myöhemmät pöllökatsaukset!

Tunturipöllö 1 juv yksilö 18.3. lähtien ja ilmeisesti jo paljon aikaisemmin Joe Repokallion kp:n ymp. Lintu oli oikea turistinähtävyys (JM ym.).

Hiiripöllö Talvilintulaskennoissa 2 yksilöä. Lisäksi 8 havaintoa: 9.2. 1 yks. Kit Suontausta (MR), 2.1. 1 p Joe Repokallio (JM), 6.12. 1 p Rää Pässiniemi (MK,VT), 14.3. 1 p Lip Kuorinka (JuP ym.), 1.12. 1 p Out Lähtevä (HR), 8.12. 1 yks. Pol Nuottiranta (PH,PL,VT), 12.1. 1 yks. Pol Sammakovaara (PH,IG) ja 1-5.12. 1 yks. Juu Vuokko (O. Pehkonen).

Varpuspöllö Syyslaskennassa 1 yks. Talvihavaintoja peräti n. 23 yksilöstä: 8.12. 1 yks. Vär Posti (MR), I-II Vär Niirala 1 yks. (K. Rinne), 15.1. 1 saal. ja 20.2. 1 p Pyh Niitty-lahti (RL), 19. ja 21.11. 1 yks. Joe Sulkulahti (MA), 9.3. 1 yks. Joe Sulkulahti (EL), 12.1. 1 p Kit Metsäkoski (MK,VT), 9.3. 1 p Kon Onttola (R. Juvaste,MK), 19.12. 1 yks. Lip Tutujunniemi lensi ikkunaan ja kuoli ja 5.3. 1 yks. Lip Suursaari (ES), 27.1. 1 p Lip Siikasalmi (Pietari Tahvanainen), 6.1. ja 2.2. ja 14.3. 1 yks. Lip Käsämä (JuP ym.), 16.2. 1 p Out Keekusta (HR), 30.11. 1 yks. Kon Selkie (Tuovi Kontkanen), 29.12. 1 yks. Kon Selkie Matti Ikonen), 19.1. 1 yks. Kon Selkie (HKO), 19.2. 1 yks. Kon kk (HKO), 12.1.-2.2. 1 yks. Pol Keskusta (PH,IG), 4.12. 1 yks. Juu Kalliosärkkä (TK), 6.1. 1 yks. Juu kk Syrjälä (M. Miettinen), 18.1. 1 yks. Juu kk (TK), 20.2. 1 yks. lensi ikkunaan ja selvisi Juu Etelä-Vuokko (JHa) ja 11-13.12. 1 yks. lensi ikkunaan ja kuoli Val Haapakylä (JT).

Helmiöllö Soidinhavaintoja. Ks. myöhemmät pöllökatsaukset!

Viirupöllö Ks. tll:t! Lisäksi 3.2. 1 yks. lensi tien yli Kit Hukkalansoppi (MR ym.).

Harmaapäätikka Selvästi enemmän kuin edellisenä talvena, jolloin vain 1 havainto. Vär kk 2-3 yks. XII-II (kyläläiset), 24.12. 1♀ Toh Asema, 28.10-25.3. 1♂ ruokintapaikalla Kon Selkie (HKO), 14.12. 1♀ lintulaudalla Juu kk Syrjälä (JHa), 14.12. 1♀ Juu Etelä-Vuokko (A. Kortelainen). 1.1-23.3. vähintään 2♂ Lie Lampela-Rantala-Rauhala (JHe) ja 27.1. 1♂ kuolleena Lie Timitra (AH).

Picus sp. 3.11. 1 p Toh Kemie ja 23.12. 1 yks. Toh Keltasuo (HK1).

Käpytikka Ks. tll:t! Paras käpäritalvi ainakin 5 vuoteen. Kit 7/I, Toh 12.1. 6 yks. , Joe ain. 10-15 yks. läpi talven; Vär useita yks. ollen runsaampi loppupalvesta; Lip 7/4/XII, 2/2/I, 2/2/II ja 1/III; Lip Kuorinka 2 yks. läpi talven; Kon Selkie 1♂ läpi talven; Out n. 20 yks./10 retkikilometriä, loppupalvesta hiukan vähemmän; Pol 15/14/I, 10/10/II ja 11/10/III; Juu Vuokko 9 yks. 2 ruok. paikalla läpi talven; Juu kk Syrjälä 7 yks. ruok. paikalla koko talven; Nur Savikylä 2 yks. ruok. paikalla koko talven; Val 5/XII ja 1/I, Lie 41/XII, 13/I, 3/II, 18/III.

Valkoselkätikka 12. 1 yks. Kit kk (MK ym.). (Ks. myöhemmät rarikat-saukset!).

Pikkutikka Kaksitoista havaintoa, 2.12. 1 yks. Vär kk (MR), 26.1. 1♂ Joe Niinivaara (MA), 8.3. 1♂ ja 26.3. 1♂ Joe Sulkuniemi (MA), 12.1. 1 p Kit Metsäkoski (MK ym.), 8.12. 1 p Out Suvisranta (HR), 26.12. 1♀ lintulaudalla Juu Etelä-Vuokko (JHa), 26.12. alkaen 1♀ päivittäin Juu Vuokko Lehtoniemi (O. Pehkonen), 26.12. 1 yks. Juu kk Syrjälä (JoL, JuL), 2.1. 1 p Val Haapakylä (JT), 1.1. 1♂ Lie Lampela (JHe).

Pohjantikka Syyslaskennassa 2 yks. Lisäksi viisi havaintoa. 2.3. 1♀ Lip Kuorinka (JuP ym.), 8.3. 1 p Out Vuonos (HR), 10. ? 1♀ Out Raiskio (ML), 12.1. 1♂ Pol Tiaissuo (PH,IG), 15.12. 1 yks. Juu kk Syrjälä (JoL, JuL).

Palokärki Syyslaskennassa 2 yks. Lisäksi 15 havaintoa. 5.1. 1 p Kit Puhos (MK ym.) ja 12.1. 1 p Kit Huikkola (PL ym.), 9.3. 1 p Joe Repokallio (EL), 20.2. 1 p Pyh Niitty-lahti (EL), 20.2. 2 yks. huuteli Lip Papelonsaari (MA), 26.3. 1♂ Joe Sulkuniemi (MA), 7.2. 1 p Joe Rantakylä (MK), 25.3. 1 p

Lip Siikasalmi (LK), 27.12. 1 p Out Törisevä (HR), 12.1. 1 p Out Raiskio (HR), 16.12. 1 p Out kaatop. (ML), 16.1. 1 tien yli Lip Härkinlampi (PH), 22.3. 1 ää Pol Martonvaara (PH,IG), 9.3. 1 yks. Juu Vuokko (HL).

Korppi Ks. tll:t! Selvästi vähemmän kuin ed. talvena. Vär 7/II; Pyh 7/II ja 12/III; Lip 1/III; Out Vuonos kp enimm. 17 yks., muuten 1/XII, 1/II, 2/III; Pol 6/XII, 1/I, 1/II, 4/2/III; Juu 3/II. Yhteensä 26/XII, 1/I, 19/II ja 19/III. Lie 27/XII, 5/I, 1/II, 18/III.

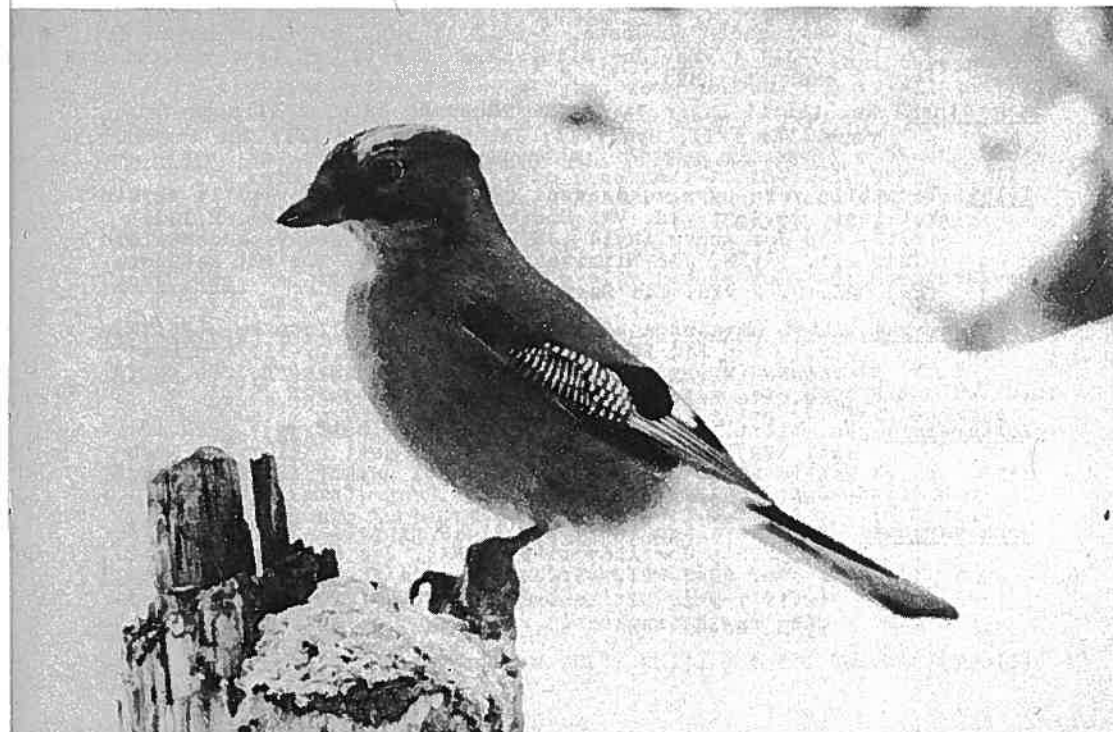
Varis Ks. tll:t! Lisäksi II alku ain. 400 iltalennolla Joe Rantakylä (PL), Out:n talvikanta n. 150 yks., Juu kk n. 25 yks. koko talven, Juu Vuokko ei havaittu, Nur Savikylä ei havaittu.

Naakka Ks. tll:t! Ilmoitettu varsin vähän havaintoja. Joe enimmillään keskustassa n. 15 yks./II, III:n alussa n. 20 yks. Muualta vain yksi havainto, 16.12. 1 p Pol kk kaatop. (PH).

Harakka Ks. tll:t! Lisäksi eräitä havaintoja: 16.12. ain. 150 p Pol kk kaatop. (PH), Out n. 35-40 yks./10 retkikm (ML), Juu kk 30-40 yks. läpi talven (JoL, JuL) ja Nur Savikylä n. 10 yks. ruok. paikalla läpi talven (AL).

Närhi Ks. tll:t! Selvästi enemmän havaintoja kuin ed. talvena. 12.1. yht. 15 yks. Kit Huikkola-Ruppovaara-Potoska (PL ym.), Lip 2/I ja II; Pyh Niitty-lahti 6 yks. ruokintapaikalla läpi talven; Kon Selkie 5 yks. läpi talven ruok.paikalla; Out 10-20 havaintoa/kuukausi; Pol 15/7/XII, 2/2/I, 10/5/II ja 3/2/III; Juu E-Vuokko 3/XII ja 6/II, Vuokko 6 yks. 2 ruok. paikalla, Nur Savikylä 4 yks. ruok. paikalla läpi talven. Lie 7/XII, 2/I, 3/III. Yht. n. 100 yks.

Närhi kuva Hannu Hautalan kuvausharrastuksen alkua ajoilta vuodelta 1958!

- Kuukkeli Yksi havainto taas Outokummusta, 12.1. 1+2 p Raiskio (HR).
- Talitiainen Ks. tll:t!
- Sinitiainen Ks. tll:t! Melko vähän havaintoja. Vär 4/I; Joe 1/XII, 6/II ja 10/III; Lip 3/III; Out 1/XII, I ja III ja 6/II. Yht. n. 30 yks.
- Töyhtötiainen Ks. tll:t! Muut havainnot: Vär 2/II; Pyh 1/III; Joe 1/I ja II, 2/III; Lip 3 yks./3 ruok. paikkaa; Out n. 85/30/XII, I-III selvästi vähemmän; Pol 2/XII, 5/3/I, 1/II ja 4/4/III; Val 1/I; Lie 10/XII, 5/I, 2/II, 1/III.
- Hömötiainen Ks. tll:t! Outokummussa XII:ssa tavattu lähes 500 yks./100 havaintoa, I-II-III havaintoja selvästi vähemmän.
- Lapintiainen 6.12. 1 yks. ja 7.12. 2 yks. Lip Kuorinka (JuP ym.). (Ks. myöhemmät rarikatsaukset!).
- Pyrstötiainen Laji edelleen vähissä, vain kaksi havaintoa kuten edellisenä talvena. 29.12. 3 p Toh Ristee (HKI,MR) ja 23.2. 3 SSW Vär Selkäkylä (MR).
- Koskikara Vain 10 lintua tavattiin. 12.1. 1 p Kit Metsäkoski (MK ym.), 9.2. 1 p Kit Pajari (MR), 12.1. 1 p Lip Siikakoski (LK), Out Lähtevänjoki enimm. 3 p (ML,HR), 2.2. 2 p Lip Taipaleenjoki (HR), I:ssa 1 p Val Myllyjoki (JT), 13.1. 1 yks. Lie Siikajoki (ELa).
- Puukiipijä Ks. tll:t! Ehkä jonkin verran enemmän kuin edellisenä talvena. Havainnot: Vär 2/II; Pyh 1/III; Joe 5/5/II ja 1/III; Kon 1/III; Out 20/13/XII, 3/3/I ja 1/II; Pol 3/III; Juu 1/I. Lie 2/XII, 3/I.
- Mustarastas Kaksi havaintoa. 15.12. 1♂ Joe Nepenmäki (MA) ja 26.1. 1 yks. käväisi lintulaudalla Joe Hukanhauta (EL,PJ).
- Räkättirastas Ks. tll:t! Heikko räkättitalvi olemattoman pihlajanmarjasadon johdosta. 7-21.3. 1 yks. Joe Sulkulahti (MA), II-III 1 yks. Joe Niinivaara (useat), 15.1. 1 yks. Out keskusta (HR).
- Hippiäinen Ks. tll:t! Lajia tavattiin vähemmän kuin edellisenä talvena. Vär 1/II; Pyh 1/II; Joe 2/I ja 2/2/III; Out 41/XII ja 10/I; Juu 2/III; Lie 10/I ja 2/III.
- Tilhi Tavattiin vain syyslaskennassa (2 yks.!): Kuten räkätit täysin kateissa. 23.2. 1 yks. Vär Uusikylä-Terveystalo (MR,PH,IG), 17.12. 4 p Joe Asevelikylä (JM), 23.1. 15 p Joe Vapaudenpuisto (JM), 2.1. 1 yks. Joe Niinivaara (MA), 11.1. 1 p Out keskusta (HR), 22.12. 2 yks. Lie Saavankallio (MR).
- Lapinharakka Viisi havaintoa. 2.12. 1 p Joe Repokallion kp. (MK,VT), 12.1. 1 p Kit Päätye (PL, JM ym.), 16.2.-III 1 p Out Vuonos (ML,HR), 13.12. 1 p Lip Puromäki (PL), 19.1. 1 yks. Lie Kelvä (ELa).
- Kottarainen Ks. tll:t! Lisäksi Vär kk 3 p 9.12. asti ja 1 p 24.12. asti (MR); Toh Kemie 1 yks. 16.1. asti (HKI); Joe Repokallio kp 2.1. 2 yks. (JM), 19.1. 2 yks. (EL,PJ) ja 4.3. 1 yks. (JM).
- Nokkavarpuunen Edellistalven massoista vielä rippeitä jäljellä. XII-25.3. 2 p Joe Asevelikylä (MA), Joe Niinivaara 14.12. 1 yks. (MA), 27.1-1.2. 1 yks. ja 16.3. 2 yks. (AK), 12.1. 1 yks. Kit Kunonniemi (JHy,PL,JM). (Ks. myöhemmät rarikatsaukset!).

Kottarainen (Valok. V. Turunen)

- Viherpeippo Ks. tll:t! Ei niin runsas kuin ed. talvena. Lisäksi 18.1. 2 p Toh Kemie (HKI); Joe 15/XII/I, 20/II/III; Lip kk 7.12. 2, 23.1. 5 ja 3.2. 2 p (LK); Out 20 yks. läpi talven; Juu kk Syrjälä n. 10 yks. koko talven; Lie 12/XII ja 1/III.
- Tikli Vain yksi havainto! 16.12. 5 S Joe Mutala (JHy).
- Urpiainen Ks. tll:t! Lajia tavattiin vähiten ainakin 5 vuoteen. Muut kuin tll-havainnot koko maakunnasta: 167/XII, 94/I, 36/II ja 22/III alku, jotka jakautuivat kunnittain seuraavasti; Kit 45/I; Vär 1/II; Pyh 2/III; Out 60/XII, 10/I ja 8/II; Pol 1/XII ja 2/II; Val 20/I, Lie 6/XII.
- Punatulkkua Ks. tll:t! Ei läheskään niin runsas kuin ed. huippupalvena.
- Taviokuurna Vain 1 yks. Joe Linnunlahti-Noljakan tll-reitillä.
- Peippo Neljä havaintoa, 26.12-26.1. 1 yks. Joe Hukanhauta (EL,PJ). 8.12. alkaen 19 viikkoa ruok. paikalla Lip Kuorinka (JPu ym.), 8.12. 1 p Out Suvisranta (HR), Koko talven 19 lintulaudalla Juu Länsi-Vuokko (HL,TT).
- Järripeippo Yllättäen kolme havaintoa. 12-16.12. 1♂ Lip kk (H. Hartikka), 9.12. alkaen 18 päivittäin lintulaudalla Juu Vuokko Lehtoniemi (HL,AL) ja 13.1. ja 23.2. 1♂ lintulaudalla Juu Etelä-Vuokko (JHa).
- Pikkukäpylintu Ks. tll:t! Huippupalven jälkeen vähissä. 1.12. 2 p Out Lähtevä ja 8.12. 1 p Out Suvisranta (HR).
- Isokäpylintu Yksi havainto, 8.3. 2 p Out Vuonos (HR).
- Loxia sp. 15.1. 3 p Out Törisevä (HR), 15.3. 2 E Pol Kansala (PH,IG).

Keltasirkku Ks. tll:t! Lisäksi eräitä havaintoja: Vär kk 200-300 yks:n parvi XII:ssa (MR), Toh 166 yks./8 parvea pikkuvarpuslaskennassa välillä Kemie-Ristee-Tenka (HKI), Out keskustan ymp. n. 250 yks. yhteensä talvella, Juu monin paikoin 30-50 yks. parvia, Nur Savikyylä n. 40 yks. ruok. paikalla läpi talven (AL).

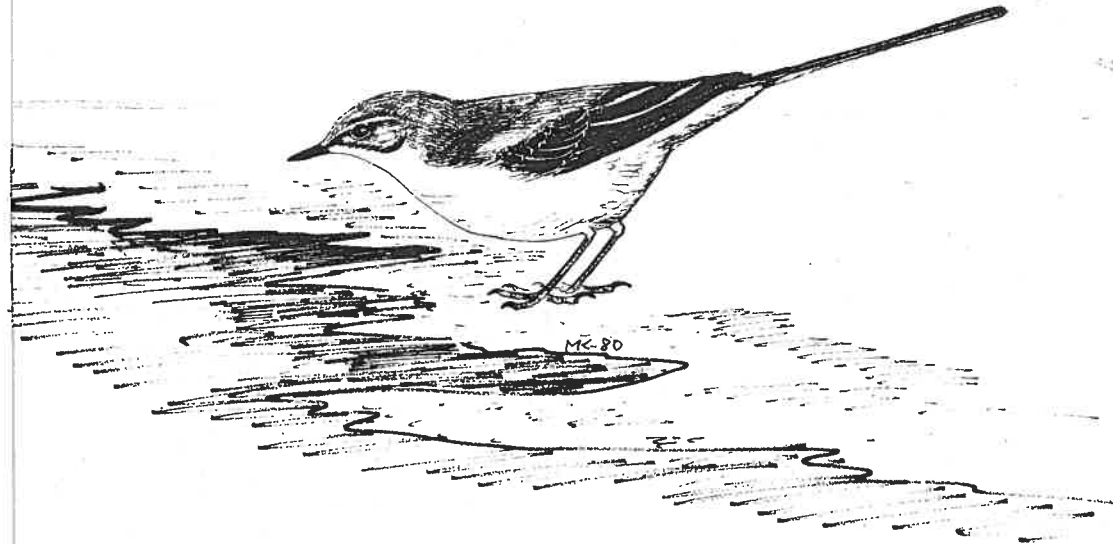
Varpunen Ks. tll:t!

Pikkuvarpunen Värtsilän-Tohmajärven-Kiteen alueella tavattiin järjestetyissä pikkuvarpuslaskennoissa yht. yli 600 yks. Tarkempi yhteenveto Siipirikossa joskus myöhemmin. Muut havainnot: 10.2. 2 p Kesälahti kk (MR), 1-2.12. 1 yks. Lip kk (Ritva-Liisa + Jaakko Räsänen), 6.1. 1 yks. Juu Etelä-Vuokko (JHa).

Joulukuun alun ja maaliskuun puolivälin välisenä aikana tavattiin yhteensä 63 lajia, mikä on 6 lajia enemmän kuin edellisenä talvena ja 3 lajia enemmän kuin toissatalvena (LIIMATTA 1978 ja 1980). Hyvästä lajimäärästä huolimatta lintutalvi jää mieleen melko värittömänä, sillä lintuja oli yksilömääräisesti varsin vähän eikä piristäviä väriläiskä ollu liikkeellä lintumiesten mielenkiintoa herättämässä. Kuitenkin tikkoja, etenkin käpytikkoja, esiintyi runsaimmin ainakin viiteen vuoteen, mutta myös pikkutikasta ja pohjantikasta kuin palokärjestäkin kertyi mukavasti havaintoja. Talvilintulaskentojen perusteella myös talitiainen parin vuoden tauon jälkeen oli taas melko runsas. Erityisen ilahduttavaa oli todeta kanalintujen, teeren ja metson, määrän merkittävä lisääntyminen. Vielä muutama vuosi sitten esim. metson saaminen vuoden pinnaksi talviaikaan kuin kesälläkin oli todellinen merkkitapaus. Tilhiä, rastaita ja taviokuurnia ei tavattu juuri lainkaan, mikä lienee johtunut hyvin huonosta pihlajanmarjasadosta. Varsin poikkeuksellista oli tavallisesti runsaan urplaisen lähes täydellinen puuttuminen maakunnasta kuluneen talven aikana, ja lähisukulaista vihervarpusta ei tavattu lainkaan.

KIRJALLISUUS

- LIIMATTA, P. 1978: Talvilinnut 1977/78 Pohjois-Karjalassa. - Siipirikko 3/78: 77-84.
 LIIMATTA, P. 1980: Talvilinnut 1978/79 Pohjois-Karjalassa. - Siipirikko 2/80: 8-13.

**SATUN-
NAISVIERAANA**

VUORIVÄSTÄRÄKKI *Motacilla cinerea* OUTOKUMMUN SYSMÄJÄRVELLÄ

Mauri Leivo & Arto Juvonen

24.5.1977 tavatessamme toisemme ja vaihtaessamme päivän kuulumisia n. klo 16.00 Outokummun Sysmäjärvellä lensi matalalla ylitsemme keltavatsainen ja erittäin pitkäpyrstöinen *Motacilla* äännellen nopean, soinniltaan västäräkkimäisen "tsi-tsi-tsi" -sarjan. Arvasimme heti, että kyseessä oli vuorivästääräkki. Se laskeutui n. 30 m:n päähän rantalietteelle västäräkkien sekaan, joten saimme hyvän tilaisuuden suorittaa vertailuja sen ja västäräkkien välillä. Myös sää oli edullinen, sillä aurinko paistoi suoraan takaamme. Tarkkailimme sitä puolentoista tunnin ajan sekä kii-kareilla (8x30) että kaukoputkeilla (25x). Lisäksi M. Leivo sai siitä muutamia musta-valkokuvia, jotka pitkän kuvausetaisyyden takia eivät ole kovinkaan hyviä ainakaan tunnistamisen kannalta. Merkitsimme ylös seuraavat tuntomerkit: se oli västäräkin kokoinen,

pyrstö selvästi pitempi kuin västäräkillä, pyrstön yläpeitinhöyhenet kellanvihreät ja reunasulat valkeat, selkäpuoli tasaisen tummanharmaa, tummempi kuin västäräkillä, siivet mustanruskeat ja niillä oli valkea siipijuova, niska, päälaki ja posket tummanharmaat, silmäkulmajuova valkoinen ja melko selvä, samoin viiksijuovat valkoiset, selvästi erottuvat. Mustan, hyvin heikosti vaaleamman täplikkään leukalapun perusteella määritimme sen ♂:ksi. Vatsapuoli oli kokonaan tasaisenkeltainen, lukuunottamatta kupeita, jotka olivat vaaleammat, kellanvalkeat. Myös alaperä oli keltainen, yhtä tumma kuin muukin vatsapuoli.

Äänet olivat västäräkkimäisiä, mutta terävämpiä ja vähän kirkkaampia. Kuulimme seuraavat äänet: alussa kuultu nopea, terävä "tsi-tsi-tsi", lyhyempi, mutta sävyiltään samanlainen "tsik-tsik" sekä västäräkkimäinen "tsi-li".

Liikkumis- ja lentotavaltaan västäräkkimäinen. Ruokaili västäräkeistä tä hieman erillään.

Myöhemmin illalla sitä kävivät katsomassa myös Matti Kapanen, Jukka Kinnunen ja Paavo Liimatta.

VUORIVÄSTÄRÄKKI *Motacilla cinerea* VALTIMON NUOLIKOSKELLA KEVÄÄLLÄ 1978

Hannu Lehtoranta, Juha Kallamäki & Mika Hämynen

18.4. oli pilvinen, kylmätuulinen (SE) päivä. Lämpötila oli 0°C ja kevätpölvien päälle oli edellisenä päivänä satanut n. 10 cm lunta. Asuin tuolloin väliaikaisesti Valtimolla työni takia. JK ja MH tulivat klo 18.10 hakemaan minua katsomaan lintua, jota he pitivät vuorivästäräkinä. Menimme voimakkaasti virtaavalle Nuolikoskelle etsimään lintua. Lintu näytti kuitenkin jo hävinneen maiseista. Lopulta pyrähti rantakivikosta pitkäpyrstöinen lintu ääntäen västäräkkimäisesti "zit zit zi-zit" ja lensi kosken toiselle puolelle jään reunalle.

Lintu oli erittäin arka - pakoetäisyys oli reilut 50 m. Ensimmäisenä huomiota kiinnitti linnun pitkä valkoreunainen pyrstö ja hyvin kirkkaankeltainen alaperä. Rinnan keltainen oli selvästi vaaleampaa kuin alaperässä. Vatsa ja kupeet olivat vaalean harmaat (vrt. esim. Euroopan lintuopas, joka kuvaa naaraan vatsan ja kupeet keltaisiksi).

Yläperä, joka lennossa näkyi hyvin oli myös vihertävänkeltainen. Selkä, niska ja päälaki olivat hivenen tummemmanharmaat kuin västäräkillä (verrattiin seuraavana päivänä). Linnun kurkku oli vaalean keltävä. Kurkun ja korvan peitinhöyhenten rajamailla havaittiin epäselvä vaalea juova. Silmäkulmajuovaa emme linnulla havainneet (jos se sillä oli, sen täytyi olla erittäin heikko). Siiven peitinhöyhenten ja sulkien reunoissa oli huomattavasti vähemmän valkeaa kuin västäräkillä.

Lintu liikkui vilkkaasti rantakivillä ja jään reunalla ravintoa etsien. Koko ajan se keikutti pyrstöään. Klo 19.30 lintu alkoi vaikuttaa levottomalta häiritsemättäkin lennellen koskialueella. Välillä se istahti rantaleppiin ja pieneen mäntyyn.

Em. tuntomerkkien perusteella määritimme linnun vuorivästäräkki ♀:ksi. Otin linnusta muutamia kuvia 300 mm:n teleellä, mutta linnun arkuudesta johtuen lintu näkyy kuvissa hyvin pienenä, eikä siitä voi erottaa tarkkoja yksityiskohtia.

19.4. koskialueelle oli vuorivästäräkin seuraksi tullut västäräkki, joka suhtautui vuorivästiin melko aggressiivisesti ajaen sen useita kertoja lentoon. Lintuja vertailtaessa kiinnitti huomiota vuorivästäräkin solakkuus västäräkkiin verrattuna.

20.4. koskialueella oli noin 20 yksilön västäräkiparvi, jonka seurassa vuorivästäräkki ruokaili eikä em. aggressiivisuutta sitä kohtaan ollut havaittavissa.

TIEDOTUS

Koska jäsenmaksujen ja SIIPIRIKON tilausmaksujen tilityksissä esiintyy yhä virheitä, on syytä kerrata:

- jäsenten ei tarvitse erikseen maksaa SIIPIRIKON tilausmaksua, sillä lehti jaetaan jäsenmaksua vastaan (ei perhejäsenille).
- perhejäsenmaksu on tarkoitettu ainoastaan perheille, joissa on useampia kuin yksi PKLTY:n jäsen, mutta perheeseen halutaan vain yksi SIIPIRIKKO. Tällöin yksi perheenjäsenistä maksaa normaalin jäsenmaksun ja muut perhejäsenmaksun.
- jäsenmaksun ja SIIPIRIKON tilausmaksun vahvistaa vuosikokous yhdeksi vuodeksi kerrallaan, joten älkää maksako em. maksuja ennenkuin saatte tilillepanokortin, josta käy ilmi maksun suuruus.

"RIISTANHOITOPALSTA"

Suokukko (Valok. M. Kapanen)

"Tämän suokukon syysmuutto päättyi silloin, kun sorsanmetsästys alkoi Sysmäjärvellä".

MÄÄRITYSPÄHKINÄ

Valokuvattu heinäkuussa

Viime pähkinän linnun moni tunnisti varmaan heti tiiraksi mm. lähes kokovalkeasta höyhenpuvusta, pitkistä, kapeista siivistä, matalasta, pitkänomaisesta päästä ja pitkähköstä tikarimaisesta nokasta. Nuoreksi yksilöksi sen tuntee esim. pyrstöstä, joka näyttää lähes tasapaiselta tai vain hieman koveralta, koska uloimmat pyrstösulat eivät ole läheskään täysimittaiset. Samoin siipisulat ovat keskenkasvuiset, sillä siipien kärjet ovat melko pyöreät, eivätkä terävät kuten aikuisilla. Mutta mikä tiira? Lintu on kalatiira, jonka V. Turunen kuvasi elokuussa 1980 Kontiolahden Pitkärannassa. Nuorten (usein vanhojenkin) tiirojen lajinmääritys on vaikeaa, monien mielestä jopa mahdotonta. Meillä Suomessa määritysongelmaan ei ole paljoakaan syvennytty, tyydytään vain määrityksiin "Sterna sp." tai "tiira". Nuoria tiiroja tarkasteltaessa on syytä kiinnittää huomiota mm. siipien väritykseen. Kuvan yksilön siivenkärjen alapinta on varsin laajalti tumma ja väri-
raja muuten vaaleaan alapintaan on vähäinen. Nuorella lapintiiralla vastaava tumma on paljon vähäisempi muodostaen jyrkkäraja-
isen, kapean vyön käsiskulmien kärkeen. Lajeilla on myös muita eroja, joista on vain melko niukkoja mainintoja kotimaisissa määritysoppaissa. Perusteellisempaa tietoa antaa esim. äskettäin ilmestynyt "British Birds"-
lehden määrityskirjoituskokoelma nimeltä "Frontiers of Bird Identification", jossa on kirjoitus nuorten kala-, lapin- ja ruusu-
tiirojen määrittämisestä (Grant & Scott) hyödyllisine jälkikommentteineen. - MK.

**HANKI
PÖLLÖPAITA!**

- * Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen yhdistys on teettänyt "PIDÄN PÖLLÖISTÄ"-paitoja. Tarjoamme niitä jäsenille ja myös muille lintuharrastajille. Myös edullisia "pöllö"-tarroja á 2 mk (1 mk) on saatavana.
- * College-paidat ovat korkealuokkaista kotimaista työtä, väriltään harmaita ja 75 %:sta puuvillaa.
Koot: Naiset 34-44; miehet 46-56; lapset 130-160.
Hinnat: Aikuiset á 80 mk (65 mk), lapset á 70 mk (60 mk).
- * Keväällä painatamme kotimaisia, valkoisia, lyhythihaisia T-paitoja. Varaa omasi heti! Hinta lienee n. 30 mk (n. 25 mk)
- * Suluissa ilmoitetut hinnat ovat jäsenetuhintoja. Ko. hinnoilla toimitetaan paitoja ja tarroja myös muille lintuyhdistyksille vähintään 10 kpl:n kertatilauksina.
- * Tilaukset toimitetaan sitoumuksetta postiennakolla. Postitusmaksut eivät sisälly hintoihin.
- * Tilaukset: Risto Juvaste, 80510 ONTTOLA (p. 973/80293 iltaisin).

(ruskea painatus valkealla muovilla)

PKLTY:n vuosikokous on 28.1.1981. Mahdollisimman runsasta osanottoa toivoopi hallitus!